

Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

(назва інституту, факультету)

Кафедра обліку і оподаткування

(повна назва кафедри)

ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавр

(освітній рівень)

на тему Особливості бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій

Виконав: студент 2 курсу, групи ОО(ст)з-21
(спеціальності) 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Гафійчук Я.Р.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Галущак І.Є.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Ціжма Ю.І.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ - 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВІРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	6
1.1. Сутність та класифікація матеріально-виробничих запасів	6
1.2. Особливості визнання та оцінки матеріально-виробничих запасів	11
1.3. Загальні принципи використання програмного забезпечення у процесі обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій	19
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВІРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»	23
2.1. Організація та методика обліку операцій з матеріально-виробничими запасами у ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»	23
2.2. Організація обліку операцій з матеріально-виробничими запасами в умовах використання комп'ютерних технологій у ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»	34
2.3. Методика обліку операцій з матеріально-виробничими запасами в умовах використання комп'ютерних технологій у ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»	42
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВІРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	51
3.1. Проблеми обліку матеріально-виробничих запасів у процесі застосування комп'ютерних технологій	51
3.2. Шляхи вирішення проблем обліку матеріально-виробничих запасів у процесі застосування комп'ютерних технологій	54
ВИСНОВОК	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

У зв'язку з необхідністю швидкої та достовірної інформації проблема обліку матеріально-виробничих запасів при застосуванні сучасних комп'ютерних технологій набуває особливої актуальності. Розроблені роками процеси відображення їх у бухгалтерському обліку не задовольняють інформацією керівників. Тому проблему сучасних систем обліку матеріально-виробничих запасів підприємств необхідно вирішувати вже сьогодні, щоб відповідати вимогам оптимізації ефективності та достовірності управлінської інформації, з метою спрощення управління такими матеріально-виробничими запасами та підвищення ефективності діяльності всього суб'єкта господарювання зумовлює актуальність обраної теми.

Облік матеріально-виробничих запасів має важливе практичне значення та виробничу спрямованість, є передумовою для подальшого розвитку виробництва підприємства. Для управління виробничою діяльністю кожного підприємства та контролю за зберіганням матеріально-виробничих запасів необхідна правильна організація їх обліку в умовах комп'ютерних технологій, тобто якісне усвідомлення їх наявності та руху. У зв'язку з цим в сучасних умовах виникає об'єктивна необхідність перегляду існуючої практики обліку матеріально-виробничих запасів при застосуванні обчислювальної техніки. На цьому етапі вдосконалення управління та підвищення якості економічної інформації корисно використовувати комп'ютерні технології для обліку матеріально-виробничих запасів у процесі господарської діяльності та планування виробництва.

Облік матеріально-виробничих запасів у застосуванні комп'ютерних технологій – це процес, якому наука приділяє особливу увагу. Великий внесок у розробку теоретичних основ і методологічних прийомів проблеми обліку запасів та їх використання зробили провідні економісти: Білуха М.Т., Гетьман В.Г., Дем'яненко М.Я., Завгородній В.П., Кірейцева Г.Г., Кузьмінський А.М., Лінник В.Г., Литвин. Ю. Я., Огійчук М. Ф., Палій В. Ф., Підлісецький Г. М., Саблук П. Т., Сук Л. К. та інші вчені. Питання бухгалтерського обліку

комп'ютерних інформаційних систем розглядають фахівці кількох галузей знань: спеціалісти з інформаційних систем, бухгалтери, менеджери. Ці проблеми досліджували, зокрема, вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як Рапинець В.І., Терещенко Л.О., Івахненко С.В., Бутинець Ф.Ф., Ситник М.М., Сопко В.В. Однак ці дослідження ускладнюються потребою в практичних бухгалтерських навиках дослідників, так і в сучасних інформаційних системах і технологіях. Саме тому проблемами застосування комп'ютерних систем обліку, а зокрема і матеріально-виробничих запасів, почали займатися все більше науковців і практиків.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є дослідження методичних аспектів обліку матеріально-виробничих запасів в комп'ютерній техніці. Для досягнення поставленої мети та визначення змісту дослідження дана робота має на меті розглянути наступні **завдання**:

- розкрити поняття сутності та класифікації матеріально-виробничих запасів;
- відобразити особливості визнання та оцінки матеріально-виробничих запасів;
- висвітлити загальні принципи використання програмного забезпечення у процесі обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій;
- висвітлити організацію та методику обліку операцій з матеріально-виробничими запасами у ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»;
- визначити організація обліку операцій з матеріально-виробничими запасами в умовах використання комп'ютерних технологій у ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»;
- дослідити методику обліку операцій з матеріально-виробничими запасами в умовах використання комп'ютерних технологій у ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»;
- визначити проблеми обліку матеріально-виробничих запасів у процесі застосування комп'ютерних технологій;

– висвітлити шляхи вирішення проблем обліку матеріально-виробничих запасів у процесі застосування комп'ютерних технологій.

Предметом дослідження є теоретичне, методичне та практичне забезпечення ведення бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій на ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»

Об'єктом дослідження є організація та ведення обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерної техніки на ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ»

Методи дослідження. У процесі написання дипломної роботи використовуються загальнонаукові методи: індукція та дедукція, аналіз і синтез - дослідження економічних характеристик, підкріплених обліковою інформацією запасів, порівняльна оцінка, статистичні, економічні та вибіркові методи. У ході дослідження використано законодавство та нормативно-правові акти, що регулюють бухгалтерський облік, методичні та інструктивні 6 матеріали, основні документи з формування та аналізу матеріально-виробничих запасів та джерела інформації реєстрів бухгалтерського обліку, вітчизняні та зарубіжні праці економістів та фахівців з бухгалтерського обліку.

Структура і обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаної літератури, який включає 55 найменувань. Основний текст становить 62 сторінки друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВІРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Сутність та класифікація матеріально-виробничих запасів

Різноманітність форм власності в ринковій економіці, розширення прав підприємств на управління економікою, виробничі потужності підрозділів – усе це потребує заміни, а також специфічні методи дослідження окремих питань обліку методів і прийомів запасів.

Підприємства тепер мають можливість вибирати різні способи організації обліку запасів, відображати матеріальні витрати, виявляти відхилення між фактичною вартістю матеріальних цінностей і обліковими цінами, а згодом розподіляти між матеріалами, що використовуються у виробничих і складських балансах.

У різних літературних джерелах можна знайти різні тлумачення поняття виробничих запасів. Тому П(С)БО 9 «Запаси» дає таке визначення запасів – це активи:

- зарезервовано для перепродажу за звичайних комерційних умов;
- виробляється для подальшої реалізації товару;
- Зарезервовані для споживання під час виробництва, роботи та обслуговування та управління підприємством [28].

Бутинець Ф. Ф. вважає запаси покупною або самостійно виготовленою продукцією, яка потребує подальшої обробки на підприємстві. Це те, що призначене для продажу або обміну на інші цінності. Вони становлять резерви комерційних підприємств [6].

За словами Глена А. Уелша та Деніела Г. Шорта, запаси – це сировина та матеріали, які купуються або видобуваються та використовуються для подальшої переробки для виробництва. Вони обліковуються як запаси сировини та матеріалів до моменту їх використання [7].

Кім Г., Сопко В. запаси відносять їх до предметів праці, з яких виготовляють продукцію, і вони становлять матеріальну основу продукції [18].

Завгородний зазначив, що запаси є найважливішою і невід'ємною частиною оборотних активів підприємства, і це необхідно враховувати при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та охопленні інформації про його фінансовий стан[14].

На думку Поддєрьогіна А. М., запаси – «це матеріальні активи, які за нормальних обставин призначені для продажу чи будуть використані для виробництва товарів чи послуг» [33].

Рейсберг Б. визначає запаси як матеріальну цінність, оборотні активи у вигляді сировини, палива, напівфабрикатів і готової продукції, які в даний час не використовуються у виробництві, зберігаються на складах чи в іншому місці.

Соловійова вважає запаси – одним з основних джерел доходу. Ці активи призначені для продажу протягом звичайного операційного циклу або використання для виробництва та продажу продукції для виробничого споживання [41].

Компанії використовують багато різноманітних запасів. У виробництві вони використовуються по-різному. Деякі з них повністю споживаються у виробництві, інші – лише змінюють свою форму, входять до складу продукту, не змінюють і не сприяють виготовленню продукту, а також не входять до їх маси або хімічного складу.

Отже матеріально-виробничі запаси (МПЗ) – в широкому розумінні це предмети праці, які матеріально складають основу виготовленого продукту і включаються в собівартість продукції, робіт і послуг повністю після попередньої обробки в одному виробничому циклі.

Починаючи з бухгалтерської звітності за 2002 р до складу МПЗ підлягають також включенню для цілей бухгалтерського обліку активи, призначені для продажу, включаючи готову продукцію і товари. Даний перелік доповнюють активи в матеріальній формі, які використовуються для управлінських потреб організації (папір, калькулятори та інші пристрої з

терміном користування до 12 місяців після звітної дати). Нарешті, починаючи з бухгалтерської звітності за 2003 р до складу МПЗ включені кошти спеціального призначення.

Тому важливим моментом організації матеріально-виробничих запасів є їх класифікація. У П(С)БО 9 запаси включають:

- сировина, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі та інші матеріальні цінності, необхідні для виробництва, виконання проекту, надання послуг, обслуговування виробництва та управління ним;
- незавершене виробництво у вигляді незавершеної обробки та складання деталей, вузлів, виробів та незавершеного виробництва;
- готова продукція, виготовлена на підприємстві для реалізації та відповідає певним технічним і якісним характеристикам, визначеним договорами чи іншими нормативними актами;
- підприємство купує (отримує) та утримує товари у вигляді матеріальних цінностей для перепродажу;
- малоцінні предмети, що швидко псуються, які використовувалися не більше одного року або їх нормальний життєвий цикл, якщо більше одного року;
- молодняк тварин і тварини на вигодовлі, продукцію сільського і лісового господарства [28].

Поддєрьогін А.М. вводить дещо іншу класифікацію матеріально-виробничих запасів (рис.1.1) [33].

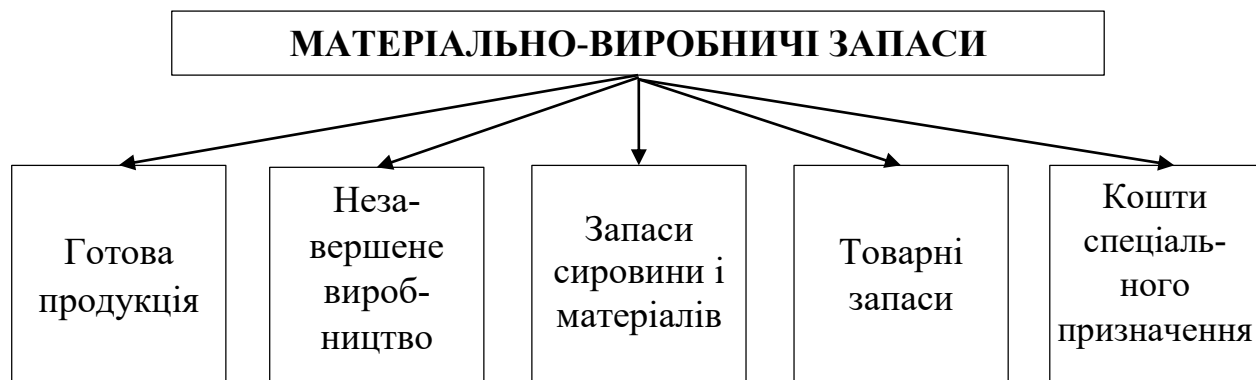

Рис. 1.1. Класифікація матеріально-виробничих запасів

Бутинець Ф. класифікує товарні запаси підприємства за трьома основними ознаками, наведеними в таблиці 1.1. [4].

Таблиця 1.1

Класифікація матеріально-виробничих запасів

№ з/п	Ознаки групування	Вид запасів
1.	Призначені для реалізації в умовах звичайної діяльності	Готова продукція, товари
2.	Знаходяться в процесі виробництва з метою виробництва готової продукції	Незавершене виробництво, напівфабрикати, брак у виробництві
3.	Призначені для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, наданні послуг, а також управління підприємством	Виробничі запаси, МШП

Виділяються такі групи, що дозволяють визначити місце цих матеріальних запасів у виробничому процесі:

- сировина і основні матеріали;
- допоміжні матеріали;
- покупні напівфабрикати;
- комплектуючі вироби;
- відходи виробництва;
- паливо;
- тара і тарні матеріали;
- інвентар та господарські речі;
- засоби спеціального призначення.

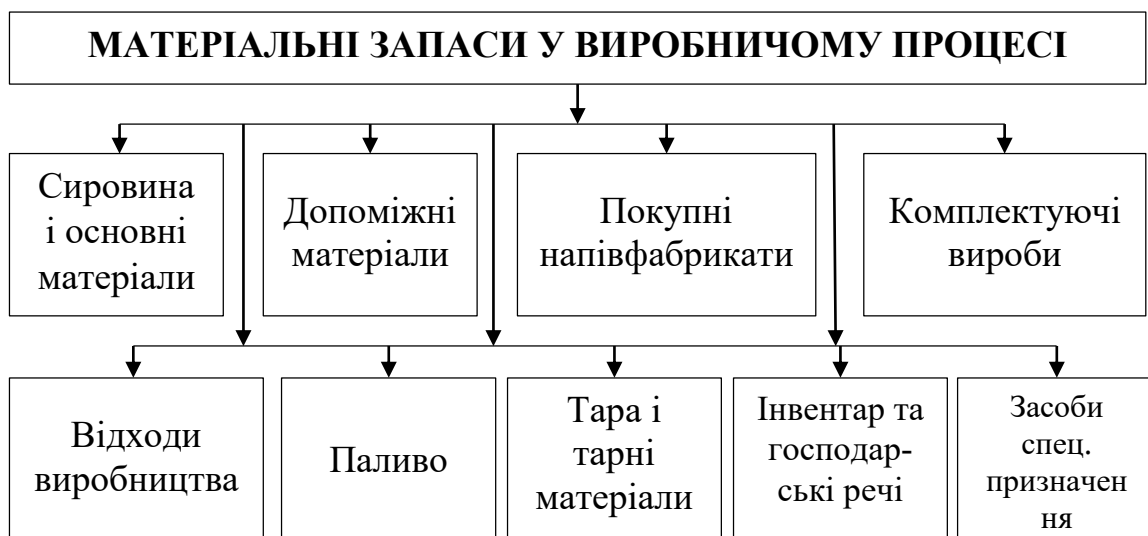

Рис. 1.2. Матеріальних запасів у виробничому процесі

Основні матеріали – продукти обробної промисловості, одержувані в процесі обробки вихідної сировини (метал, соняшникова олія, цукор і т.п.).

Напівфабрикати покупні або власного виробництва (чавун, пряжа та ін.) – Це теж матеріали, які зазнали певної обробці, але не втілилися ще в готову продукцію. Їх питома вага в складі виробничих запасів визначається рівнем спеціалізації і кооперування виробництва.

Допоміжні матеріали служать для додання певних якостей нового продукту (фарби в машинобудуванні, лаки в меблевій промисловості та ін.). Можуть застосовуватися з метою забезпечення нормальних умов процесу виробництва (опалення, освітлення), утримання в порядку і обслуговування виробничого устаткування (мастильні та обтиральні матеріали) і т.п. У різних галузях промисловості в залежності від їх ролі і витрати одні і ті ж матеріали розглядаються як основні або як допоміжні. Наприклад, шкіра у взуттєвому виробництві є основним матеріалом, а при виробництві іграшок – допоміжним. У той же час в окремих галузях хімічної промисловості такий розподіл матеріалів взагалі носить умовний характер.

Відходи виробництва, – матеріали, що залишилися після використання, у витрачали повністю або частково свої вихідні споживчі якості (кляпті тканин в швейної промисловості, обрізки металу в машинобудуванні і т.п.).

Паливо як вид виробничих запасів використовується для технологічних цілей в якості рухової енергії або на господарські потреби. При цьому не має ніякого значення, в якому вигляді воно споживається: твердому, рідкому або газоподібному.

Тара і тарні матеріали до виробничого процесу виготовлення продукції не мають ніякого відношення, але, сприяючи збереження матеріалів при зберіганні і транспортуванні, забезпечують більш високі якісні характеристики сировини і матеріалів в процесі їх використання, а також готової продукції при її продажу.

Запасні частини призначені для ремонту і заміни зношених вузлів і деталей активної частини основних засобів – машин і обладнання.

Інвентар, інструменти, господарські речі, як і запасні частини, швидше за розглядаються не як предмети, а як засоби праці. Це визначає особливості не тільки організації їх обліку в процесі заготовлення та постановки на баланс, але і погашення первісної вартості.

Кошти спеціального призначення включають в себе великий перелік оборотних активів, що належать до МПЗ. Їх перелік складається із спеціального інструменту, різного роду спеціальних пристосувань, спеціального обладнання та спеціального одягу. Причому якщо частина з них (не рахуючи спеціального одягу) в основному характерна для застосування в організаціях машинобудівного комплексу, то спеціальний одяг має загальногалузовий характер.

Тому матеріально-виробничі запаси мають велику кількість визначень і класифікацій, які вказують на те, що у виробничому процесі підприємств задіяно багато видів матеріальних цінностей, і це одне з найважливіших активів, що використовуються для виробництва.

1.2. Особливості визнання та оцінки матеріально-виробничих запасів

Розглядаючи облік запасів, важливо враховувати вартість запасів, оскільки це важлива передумова організації бухгалтерського обліку і безпосередньо впливає на достовірність фінансових результатів.

Відповідно до П(С)БО 9, запаси визнаються як актив, якщо існує ймовірність того, що бізнес отримає майбутні економічні вигоди, пов'язані з цим об'єктом, і вартість об'єкта може бути достовірно визначена.

Матеріально-виробничі запаси – основа будь-якого бізнесу. Від їх наявності (або відсутності) на складі залежить весь виробничий цикл підприємства. Правильна організація надходження чи вибуття товарно-матеріальних цінностей сприяє раціональному виробничому процесу виробничого підприємства на всіх етапах переробки та виробництва готової продукції [4].

Придбані (отримані) або вироблені запаси відображаються на балансі підприємства за первісною вартістю.

У цьому випадку запаси підприємства можна отримати шляхом:

- отримання їх за плату;
- створення власними потужностями установи;
- введення у статутний капітал;
- отримання підприємством безкоштовно;
- обміну.

Від цих шляхів залежить формування первісної вартості.

Первісною вартістю «запасів» за П(С)БО 9 є історична (фактична) вартість неліквідного активу, сплачена (передана) готівкою або за справедливою вартістю іншого активу, використаного для придбання (створення) необоротного активу.

Послідовність формування первісної вартості показана на рисунку 1.3 [5]

Типовими є витрати на заготівлю ТМЦ, що відносяться до вторинної сировини (металобрухт, макулатуру тощо) або сільськогосподарської продукції. При безпосередньому розрахунку підприємства він включає вартість праці працівників заготівлі, нараховані страхові внески до національного фонду загальнообов'язкового страхування та витрати на відрядження працівників заготівлі [12].

Якщо одержувач ТМЦ користується власним автомобільним, залізничним або іншим транспортним засобом, вантажно-розвантажувальні роботи оплачує окремо. Якщо вантаж доставляє професійне підприємство - перевізник, сплачені вантажно-розвантажувальні збори включаються в загальну вартість транспортування вантажу.

Перевізники надають підприємствам послуги, суть яких полягає в тому, що товар має бути доставлений вчасно і в достатній кількості. Тобто перевізник зобов'язаний своєчасно та в повному обсязі доставити вантаж компанії[15].

Рис. 1.3. Порядок формування первісної вартості

Правила бухгалтерського обліку передбачають два варіанти відображення паливно-мастильних матеріалів та інших транспортних витрат у ТМЦ:

- сума якої входить до вартості придбаного предмета (на окремому субрахунку);
- облік ТМЦ можна вести на субрахунку, відкритому спеціально для цього рахунку.

Суми витрат на доставку та закупівлю консоліднуються на окремих субрахунках рахунку запасів, суми залишків запасів та суми запасів (використаних, проданих, безкоштовних переказів тощо) наприкінці кожного звітного місяця за звітний місяць.

Сума витрат на доставку та закупівлю, пов'язаних із вичерпаними запасами, визначається як добуток середнього відсотка витрат на доставку та закупівлю на вартості запасів, що вибули і відображається в тому самому обліковому записі, що реєструє вибуття цих запасів. Середній відсоток вартості доставки та закупівлі визначається шляхом ділення залишку транспортних і закупівельних витрат на початок звітного місяця та залишку транспортних і закупівельних витрат за звітний місяць на початковий залишок та суму запасів, отриманих протягом звітного місяця. [26].

Первісною вартістю товарно-матеріальних запасів, вироблених самим підприємством, є його виробнича собівартість, до якої включаємо:

- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- інші прямі витрати;
- змінні загальновиробничі та постійні розподілені загально-виробничі витрати.

Виробнича собівартість продукції зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яка реалізується, та вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання, яка використовується на самому підприємстві. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) встановлюються підприємством [46].

Первісна вартість матеріально-виробничих запасів, що входять до статутного капіталу підприємства, визначається за справедливою вартістю, погодженою із засновником (учасником) підприємства, з урахуванням вартості, що входить до первісної вартості нарахованих запасів.

Запаси, зібрані підприємством безкоштовно, приймають їх справедливую вартість за первісну вартість. Початкова вартість одиниці запасів, отриманих в

обмін на аналогічні запаси, дорівнює балансовій вартості переданих запасів. Якщо балансова вартість переданих запасів перевищує його справедливую вартість, первісною вартістю отриманих запасів є його справедлива вартість. Різниця між балансовою вартістю та справедливою вартістю переданих запасів включається до складу витрат протягом звітного періоду.

Первісна вартість запасів, придбаних в обмін на різні запаси, визначає справедливую вартість переданих запасів[6].

Відповідно до П(С)БО 9, коли запаси відпускаються для виробництва, реалізації та іншого вибуття, вони оцінюються одним із наведених нижче методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних витрат;
- ціни продажу [26].

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів і однаковими умовами використання використовується лише один із наведених нижче методів.

Метод ідентифікованої собівартості застосовується до таких запасів:

- відпускаються для спеціальних запасів і проектів;
- не замінюють одне одного.

Іншими словами, якщо підприємство точно знає, які запаси були введені у виробництво, а які на балансі, тобто може чітко визначити запаси в бізнесі, цей метод можна використовувати.

Середньозважена собівартість використовується в припущенні, що кожен один матеріально-виробничий запас має однакову середню вартість за певний період. Ця середня розраховується шляхом ділення залишку товарно-матеріальних цінностей на початок звітного місяця та вартості товарно-матеріальних цінностей, отриманих у звітному місяці, на суму отриманих товарно-матеріальних цінностей та загальну кількість запасів, отриманих на початок звітного місяця.

Кожна операція із запасами може бути оцінена за середньозваженою собівартістю шляхом ділення загальної вартості таких запасів на дату операції на загальну вартість запасів на дату операції.

Оцінка запасів «ФІФО» базується на припущенні, що запаси знаходяться в тому порядку, в якому вони надходять до підприємства (як це відображено в бухгалтерському обліку), тобто запаси, які вперше введені у виробництво (продаж та інші види вибуття), оцінюються спочатку за собівартістю.[43].

Оцінка нормативних затрат – це застосування специфікації витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), встановленої підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання матеріально-виробничих запасів, робочої сили, виробничих потужностей та поточних цін.

Для того, щоб нормативні витрати були максимально наближені до фактичних витрат і цін, їх слід регулярно переглядати в нормативній базі. Слід зазначити, що цей метод підходить для ситуацій, коли коливання цін на запаси є відносно стабільними, оскільки в цьому випадку відхилення нормативних витрат від фактичних витрат буде невеликим.

Як правило, «життя» матеріально-виробничих запасів підприємства короткочасне, і їх вартість загалом залишається незмінною з моменту придбання до вибуття. Але це не завжди так. Як і у випадку з іншими активами, зміна вартості запасів є об'єктивним процесом. Час – не єдиний фактор, від якого він залежить. Метою бухгалтерського обліку є об'єктивна оцінка цих змін та своєчасне відображення їх у фінансовій звітності. Ну, а для цього потрібно провести процедуру, відому в бухгалтерській практиці як переоцінку.

Будь-яка вартість може змінюватися як до збільшення так і до зменшення. Якщо змінена вартість має бути відображена в бухгалтерському обліку та звітності, то у разі збільшення необхідна дооцінка, а у разі зменшення – уцінка. З двох видів переоцінки П(С)БО 9 віддає перевагу уцінці. Це пояснюється тим, що згідно з пунктом 24 цього стандарту запаси на дату балансу відображаються в бухгалтерському обліку та звітності за найнижчою з двох оцінок: первісної вартості або чистої вартості реалізації.

Згідно з П(С)БО 9, чиста вартість реалізації – це очікувана ціна продажу в ході звичайної діяльності за вирахуванням розрахункових витрат на завершення роботи та витрат на продаж. Іншими словами, чиста вартість реалізації відповідає ринковій вартості запасів, яка є вартістю, за якою запаси можуть бути фактично продані іншим суб'єктам господарювання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з процесом підготовки їх до продажу [26].

При цьому чиста вартість реалізації визначається по кожній одиниці матеріально-виробничих запасів вирахуванням з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення виробництва і збут.

Одиницями обліку запасів згідно з П(С)БО 9 п.7 є їх найменування або однорідні групи (види). П(С)БО 9 повністю не відхиляє дооцінку. Зрештою, чиста вартість зі уцінкою може знову змінитися, і ця зміна може знову знижуватися і зростати. Якщо чиста вартість реалізації продовжує знижуватися, потрібне ще одне зниження ціни, а якщо вартість зростає, потрібна дооцінка. Але навіть у цьому випадку чисту вартість реалізації необхідно порівняти з первісною вартістю, дотримуючись тих же правил відображення [26].

Отже, можна зробити висновок, що компанії, які переоцінюють свої запаси, не лише відстежують чисту вартість реалізації, але й не можуть ігнорувати їх первісну вартість.

Запаси слід переоцінити на дату балансу. Згідно з п. 3 П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» датою балансу є дата, на яку складено баланс. Як правило, датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду. У свою чергу, у п. 12 П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» зазначено, що звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік [15].

Відповідно до параграфу 25 П(С)БО 9, запаси необхідно переоцінити, якщо їх ціни зменшуються або стають пошкодженими, застарівають або втрачають свої початкові очікувані економічні вигоди. У будь-якому з наведених вище випадків чиста вартість реалізації нижча за первісну собівартість і її слід уцінити.

Але немає порад щодо того, як переконатися, що матеріально-виробничих запас втратив свою початкову очікувану прибутковість. Бухгалтери в окремих випадках використовують старе «Положенням про порядок уцінки і реалізації залежаної продукції з групи товарів широкого вжитку, продукції виробничо-технічного призначення та зайвих товарно-матеріальних цінностей», затверджене наказом Міністерства економіки та фінансів, відповідно до якого:

- запас не продається три місяці, а попиту з боку споживачів немає;
- запас втрачає первісну якість;
- необхідність її проведення встановлена по даним інвентаризації [46].

Сума, на яку первісна вартість запасів перевищує чисту реалізаційну вартість, та вартість запасів, які повністю втрачені (пошкоджені або втрачені), списуються на витрати звітного періоду.

Суми нестачі та майнової шкоди відповідно відображаються на позабалансових рахунках підприємства до встановлення конкретного винуватця. Після визначення об'єкта відшкодування сума компенсації включається до складу дебіторської заборгованості (або інших активів) та доходів звітного періоду.

Якщо чиста вартість реалізації запасів, які були уцінені та були активом на дату балансу, ще більше збільшується, сума, зменшена на первісну чисту вартість реалізації, має бути сторнована, але не повинна перевищувати початкову зменшену суму.

Тому правильна організація послідовності надходження та вибуття матеріально-виробничих запасів сприяє раціональному виробничому процесу на всіх етапах переробки та виробництва готової продукції. Важливою передумовою організації інвентаризації є її оцінка, оскільки вона впливає на точність фінансових результатів бізнесу.

Запаси оцінюються за собівартістю, а формування собівартості залежить від того, як підприємство збирає запаси. Коли запаси вивільняються, їх оцінка залежить від методу, обраного компанією для обробки запасів.

1.3. Загальні принципи використання програмного забезпечення у процесі обліку матеріально-виробничих запасів в умовах застосування комп'ютерних технологій

ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» використовується в загальних облікових процесах, особливо в інвентаризаціях, система ISpro – українська програма від розробника «Інтелект-Сервіс», призначена для автоматизації управління різними корпоративними та бюджетними організаційними профілями. Викладені в ньому принципи допомагають оптимізувати всі основні процеси бізнесу, від логістики та управління складом до бухгалтерського та податкового обліку.

У підсистемі програмного комплексу ЛОГІСТИКА – це функція, яка розраховує наявність і рух запасів (включаючи інвентар). Функціонально система поділяється на підсистеми:

- «Облік запасів»;
- «Облік закупок»;
- «Облік збуту».

Підсистема логістики взаємопов'язана з такими підсистемами: Управління грошовими коштами, Ведення договорів, Розрахунки з контрагентами, Книга покупок/продажів, Головна книга, Управління виробництвом, Фінансове управління і аналіз, Облік автотранспорту.

Підсистема «Облік запасів (Облік матеріально-виробничих запасів)» призначена для ведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей. Ця підсистема забезпечує фізичний і вартісний облік товарно-матеріальних цінностей, дозволяє проводити інвентаризацію та переоцінку, методи розрахунку фактичної собівартості: собівартість одиниці; середня собівартість. Оцінка запасів базується на двох окремих цінах: у валюті рахунку та у валюті заявленої бази.

Аналітичний облік запасів у системі IS-pro здійснюється за такими характеристиками:

- артикули;
- характеристики артикулів;
- номенклатурні групи;
- атрибути;
- партії;
- місця зберігання і переробки;
- власники (розрізняються запаси власні і прийняті на консигнацію або відповідальне зберігання).

Для успішного виконання цих функцій система має гнучкі налаштування, підтримує обслуговування різних класифікаторів і має засоби контролювання правильності внесеної інформації..

Модулі «Налаштування» та «Керування доступом» створені з метою налаштування підсистеми.

Група модулів «Облік запасів» складає:

Група модулів «Запаси» на складах складає:

- модуль «Картотека складського обліку» потрібен для роботи матеріально-відповідальної особи. На старті роботи здійснюється внесення початкових залишків матеріально-виробничих запасів. Надалі контролювати складські залишки та резерви. Цей модуль відстежує всі запаси, розташований у їхніх власних сховищах, незалежно від того, чи є ці запаси їхній власні чи передані чи відповідально зберігаються.

- Це функція контролю запасів товарів, встановлена з підсистеми «Облік збуту»:

- Модуль «Картотека партій запасів» призначений для контролю залишків запасів за партіями;

- Модуль «Документи обліку руху запасів» призначений для обліку файлів руху матеріалів і виробничих запасів для складських і обробних місць – складських замовлень. Це основний модуль операційної роботи в підсистемі;

- Модуль «Акти комплектації/розукомплектації» призначений для формування актів при комплектації/розукомплектації. На основі акту

автоматично формуються складські акти для одержання комплектів/деталей та зняття з реєстрації комплектів/компонентів.

- Решта модулів, що входять до цієї групи, мають аналогічні модулі з такою ж назвою в інших підсистемах – «Облік збуту» і «Управління виробництвом».

- Модуль «Розпорядження на відпуск зі складу» використовується для перегляду замовлень, що формуються в підсистемі «Облік збуту», та створення на їх основі складських вихідних замовлень;

- Модуль «Вимога на випуск матеріалів» розглядає документацію для передачі матеріалу у виробництво. У підсистемі «Облік запасів» формує документи та складські квитанції на підставі її відпущених матеріалів;

- Модуль «Накладні на повернення матеріалів» вимагає обробки документації повернення на складі. У підсистемі «Облік запасів» можна формувати документацію та складські квитанції для повернення;

- Модуль «Лімітно–забірні накладні» необхідний для обробки документації для передачі матеріалу у виробництво та назад на зберігання. У підсистемі «Облік запасів» може бути сформований файл, на основі якого здійснюється відпуск і повернення матеріалів на складські замовлення;

- Модуль «Приймально–здавальні накладні» призначений для обробки документації на виготовлення готової продукції, сформованої в підсистемі «Облік виробництва». У підсистемі «Облік запасів» можна переглядати лише документи та формувати складські замовлення на оприбуткування готової продукції;

- Модуль «Інвентаризація» генерує файли інвентаризації за місцем зберігання та власником інвентарю. Інвентаризація проводиться групами або лише для вибраного набору предметів в цілому. На основі інвентаризаційної інформації автоматично формувати документи на списання та надлишки;

- Модуль «Заявка на постачання» використовується для вдосконалення механізму закупівель на основі замовлень клієнтів з урахуванням дефіциту матеріалу/товарів на складі.

Група модулів «Запаси» в дорозі включає: Модуль «Картотека запасів» щодо консигнації/збереження призначений для обліку власних інвентарних запасів, переданих відповідно до консигнації або відповідального зберігання.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО- ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Організація та методика обліку операцій з матеріально-виробничими запасами

Точність визначення прибутку компанії, фінансового стану, конкурентоспроможності на ринку та загальної ефективності бізнесу залежить від організації та підтримки запасів.

Щоб компанія правильно організувала облік матеріально-виробничих запасів, їй спочатку потрібно відповісти на кілька запитань: коли, де, скільки, скільки запасів, як реалізувати план постачання; кому, коли і скільки запасів відпущено; як реалізувати план промислового споживання; окремі види, що таке залишок запасів і як дотримуватися встановлених лімітів тощо. Існує багато необхідних передумов, щоб правильно організувати свій інвентар (рис. 2.1) [20]

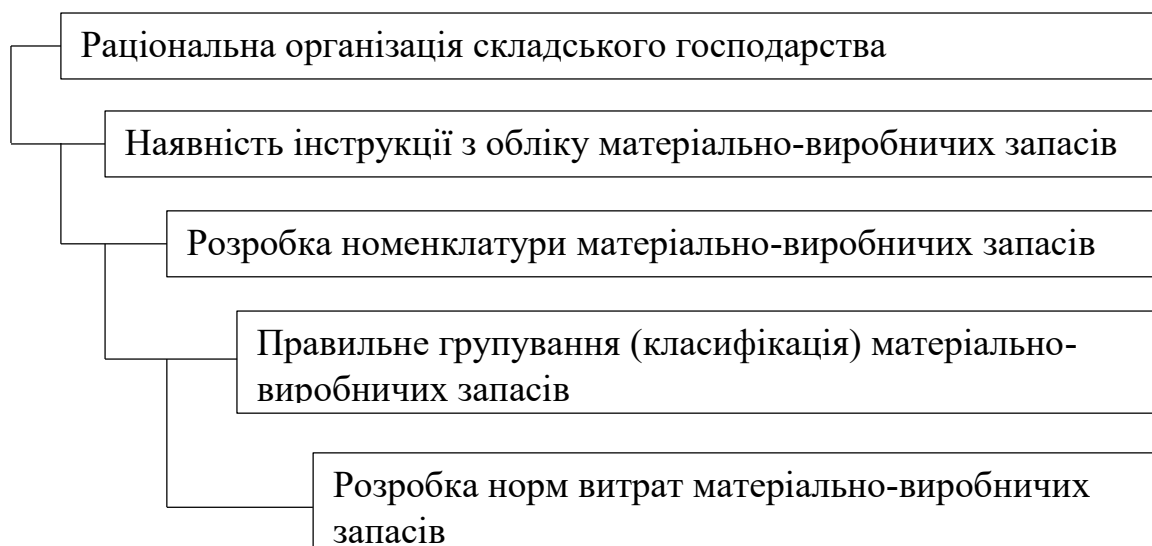

Рис. 2.1. Необхідні передумови правильної організації обліку запасів

ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» зведений облік наявності та руху товарно-матеріальних цінностей ведеться відповідно до додатка до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, що вимагає від підприємств використання бухгалтерського обліку та рахунків за стандартом, однак, мають можливість використовувати субрахунок на власний розсуд. ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» веде облік запасів на рахунку 20 «Виробничі запаси» на субрахунках:[64]:

- 201 «Сировина й матеріали»;
- 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»;
- 203 «Паливо»;
- 204 «Тара й тарні матеріали»;
- 205 «Будівельні матеріали»;
- 206 «Матеріали, передані в переробку»;
- 207 «Запасні частини»;
- 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»;
- 209 «Інші матеріали».

Дебет рахунку 20 «Запаси» та його субрахунки списуються на відображення надходження підприємством відповідних товарно-матеріальних цінностей та збільшення їх вартості за рахунок дооцінки, по кредиту – витрат на виробництво, відпусток на обробку, націнки, зменшення вартості запасів за рахунок переоцінки [64] .

Переважна більшість запасів компанії буде надходити від постачальників за підписаними контрактами. Постачальник виставляє рахунки-фактури та інші розрахунково-платіжні документи на вартість проданих матеріалів (вказується назва, порядковий номер, одиниця виміру, кількість, сорт, ціна, ставка та податок на додану вартість з ціни реалізованих матеріалів, та загальна сума до оплати), та податкові накладні. Податкова накладна дає право покупцю, зареєстрованому як платник ПДВ, зарахувати суму ПДВ, сплаченого постачальнику при придбанні матеріальних цінностей (робіт, послуг) [10].

На субрахунку 201 «Сировина й матеріали» обліковується наявність і надходження сировини та основних матеріалів, що входять до складу виробленої продукції або істотної частини виробничого процесу, а також допоміжних матеріалів, що використовуються для виготовлення продукції або використовуються в господарських цілях (на облік будівельних матеріалів ведеться в субрахунку 205 «Будівельні матеріали») [64].

На субрахунку 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби» обліковується постачання та зміна закуплених напівфабрикатів та комплектуючих, що закупаються підприємством для виробництва; конструкцій та комплектуючих (метал, дерево, залізобетон тощо); спеціальне обладнання, інструменти, прилади тощо.

Для обліку твердих і рідких паливних речовин використовується субрахунок 203 «Паливо». Рідке паливо (нафтопродукти) для технічних потреб, таких як виробництво, експлуатація транспортних засобів, опалення приміщень, а також платні талони на нафтопродукти та природний газ [64].

На субрахунку 204 «Тара й тарні матеріали» обліковуються всі види тари, а також пакувальні матеріали, що використовуються при виготовленні та ремонті тари (крім додаткового обладнання, що використовується в автомобілях, суднах, баржах для забезпечення збереження вантажів, під час транспортування, зараховано на субрахунок 201 «Сировина й матеріали»).

На субрахунку 205 «Будівельні матеріали» забудовник веде облік будівельних матеріалів, конструкцій та комплектуючих, обладнання, яке необхідно встановити.

Затрати на купівлю обладнання, котре не потребує монтажу, транспортних засобів, вільно розміщених верстатів, будівельних машин і устаткування, сільськогосподарського устаткування та інвентарю, виробничого інвентарю та інструментів тощо відображаються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Обладнання та будівельні матеріали передаються підрядникам для виконання робіт, а після підтвердження їх використання субрахунок зараховується та списується на рахунок 15 «Капітальні інвестиції» [64].

На субрахунку 206 «Матеріали, передані в переробку» підприємство обліковує матеріальний облік, який передається переробному підприємству для виготовлення продукції та стягується на собівартість.

На субрахунку 207 «Запасні частини» ведеться облік заміни придбаних і виготовлених запчастин, комплектуючих і запасних частин для ремонту, устаткування та зношуваних частин транспортних засобів, а також обмінна інвентаризація автомобільних шин, двигунів, вузлів і ремонтних агрегатів на заводах і агрегатах. [64].

Автомобільні шини з колесами та автомобільний інвентар, що входять у вартість автомобіля та входять до його інвентарної вартості, що входять до складу основних засобів. Аналітичний облік обмінного фонду машин, агрегатів і агрегатів ведеться за групами: придатні до експлуатації (нові та відремонтовані); на стадії відновлення (запас); на технічному обслуговуванні.

На субрахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» обліковуються мінеральні добрива; пестициди, що використовуються для боротьби зі шкідниками сільськогосподарських рослин, біопрепарати та лікарські засоби для тварин; корми для тварин (як власного виробництва, так і покупні); насіння та розсада, що використовуються для посіву та посадки.

На субрахунку 209 «Інші матеріали» обліковуються відходи виробництва, відходи, що не підлягають ремонту, зношені шини, металобрухт та інші матеріальні цінності за ціною, за якою вони можуть бути використані або продані. [64].

Приймання матеріалів, що надійшли на підприємство, здійснюється на підставі накладної на відпуск товарно-матеріальних цінностей (ф. № М-20) або прибутковим ордером (ф. № М-4), якщо є різниця між приймання фактичної кількості отриманого матеріалу та кількості, зазначеної в накладній. Отже, відсутність (псування) матеріальної цінності, виявлена при їх отриманні із

залізниці (порту), приймається комерційним актом, а на складі – актом приймання. Зазначені діяння є підставою для пред'явлення зловмисниками претензій до постачальників за браком вартості (або пошкодженням) матеріалу (транспортної організації) - у разі недостатньої або неправильної упаковки (упаковки), що спричинило пошкодження цінностей при дорозі.

Матеріал, що доставляється автомобілем, отримано згідно товарно-транспортних накладних (ф.№І-ТН, №І-ТН спирт). Отримувати матеріали зі своїх магазинів та інших відділів (невикористані матеріали, відходи виробництва (тріски, обрізки, стружка тощо), непоправні нестачі, матеріальну вартість списаних основних засобів або малоцінних швидкопсувних, зношених шин та гумового бруксту тощо.) за рахунком-фактурою, виставленим магазином доставки або іншим підрозділом [19].

Зведений облік придбаних товарно-матеріальних цінностей на рахунку 20 «Виробничі запаси» та його субрахунку підприємства відображаються за фактичною вартістю їх придбання (купівлі), як зазначено вище, включаючи: закупівельну ціну та витрати на транспортування та закупівлю (витрати на транспортування, вантажно-розвантажувальні роботи, доставку на підприємство) Склади, включаючи націнки постачальників і посередників, витрати на обслуговування товарних бірж і посередників, мита і т.п.. Як правило, ця вартість оголошується лише наприкінці місяця – після відображення всіх операцій із закупівлі та їх розподілу між різними типами запасів. Документи обліку та списання бракованих матеріалів, що надійшли до бухгалтерії, які потребують систематичної обробки та відображення в обліковому реєстрі, що неможливо здійснити без попередньої оцінки матеріалів. Тому аналітичний облік запасів поточного місяця ведеться за загальноприйнятими обліковими цінами: закупівлі (витрати на транспортування та закупівлю обліковуються окремо) або розрахунково-плановою собівартістю (відхилення від фактичних витрат обліковуються окремо).

Наприкінці місяця використані для виробництва запаси списуються за балансовою вартістю, а вартість залишку складських запасів коригується на фактичну собівартість (шляхом списання витрат на відвантаження та закупівлю або відхилень від планових витрат до фактичних запасів).

Відповідно до вимог Податкового кодексу України щодо обліку запасів, отриманих від постачальника, запис в бухгалтерському обліку робиться до оплати його вартості, а в разі надходження за бартерним договором[13]:

- «на покупну вартість запасів» (без ПДВ):

 - Д-т 20 «Виробничі запаси» (відповідний субрахунок),

 - К-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками»;

- «на суму податкового кредиту по ПДВ, на яку підприємство набуло право зменшити податкове зобов'язання»:

 - Д-т 641 «Розрахунки за податками»

 - К-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками»;

- «на суму, перераховану постачальникам в оплату вартості за придбані запаси» (включаючи ПДВ):

 - Д-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками»

 - К-т 31 «Рахунки в банках».

Якщо договором передбачена попередня оплата товарно-матеріальних цінностей, які повинні бути поставлені постачальнику, зробити запис у бухгалтерському обліку [13]:

- «на суму, перераховану постачальнику в оплату відпускну вартості виробничих запасів, що підлягають поставці» (без ПДВ):

 - Д-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками»

 - К-т 31 «Рахунки в банках»;

- «на суму оплаченого ПДВ»:

 - Д-т 641 «Розрахунки за податками»

 - К-т 31 «Рахунки в банках»;

- «одночасно на суму податкового кредиту по ПДВ»:

 - Д-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками»

К-т 644 «Податковий кредит»;

– «на оприбуткування одержаних від постачальників попередньо оплачених запасів за покупною вартістю»:

Д-т 20 «Виробничі запаси»

К-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками» – одночасно – на суму податкового кредиту по ПДВ;

Д-т 644 «Податковий кредит»

К-т 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками».

Запаси, що надійшли на підприємство без супровідних документів постачальника, враховуються облік за приймальними актами (ф. № М-7) та обліковуються за дебетом рахунка 20 «Виробничі запаси» (відповідний субрахунок) кореспонденції та кредиту рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками». Після отримання рахунка-фактури та інших супровідних документів від постачальника сторнуйте попередні записи (тією ж буквою, що й рахунок-фактура) і регулярно фіксуються суми, зазначені в отриманих документах [40].

Якщо при прийманні вантажу виявлена недостача матеріальних цінностей, то на дебет рахунка 20 «Виробничі запаси» прибуткують тільки фактично одержані цінності; на вартість недостачі матеріалів, що виникла при перевезенні, на підставі належно оформлених актів пред'являть претензію (передають до судового органу) винуватцю (транспортній організації тощо) і в 40 бухгалтерському обліку відображають по дебету рахунка 374 «Розрахунки за претензіями» в кореспонденції з кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками».

У разі обґрунтованої відмови в оплаті розрахункових платіжних документів за отримані підприємством матеріали (якість, назва, ціна не відповідають умовам договору тощо), ці цінності будуть прийняті та зафіксовані в акті зберігання - балансовий рахунок 02 «Активи на відповідальному зберіганні» (субрахунок 023 «Матеріальні цінності на

відповідальному зберіганні») до інструкції про повернення, перепродаж або продаж на місці постачальникам [9].

Транспортно-закупівельні витрати (оплата залізничних зборів, водні перевезення, вантажно-розвантажувальні роботи тощо), пов'язані з закупівлею запасів (закупівлями), обліковуються на аналітичному рахунку «Транспортно-заготівельні витрати», який відкривається у складі рахунку 20 «Виробничі запаси». Сума транспортних та інших витрат, що підлягають сплаті постачальникам та іншим стороннім особам, списується на бухгалтерський облік підприємства шляхом дебетування рахунку 20 «Виробничі запаси», аналізу рахунку «Транспортно-заготівельні витрати» та кредитування відповідних рахунків (63, 685 та ін.) [13].

Отже, по дебету зведеного рахунку 20 «Виробничі запаси» (відповідний субрахунок) відображається ціна придбання товарно-матеріальних цінностей та вартість транспортування та придбання, які разом становлять їх фактичну собівартість.

Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками (транспортними та іншими сторонніми організаціями) за надані послуги з перевезення вантажів ведеться в журналі-ордері № 6 та відомості ф за спрощеною формою обліку № В-7 «Відомість обліку розрахунків з постачальниками» (за аналогією з журналом № 6).

Оприбуткування виробничих запасів, одержаних з інших джерел, відображається записом по дебету рахунку 20 «Виробничі запаси» (відповідний субрахунок) у кореспонденції з кредитом рахунків [21]:

40 «Статутний капітал» (на вартість запасів, внесених засновниками (учасниками) до статутного капіталу підприємства);

719 «Інші доходи від операційної діяльності» на вартість безоплатно одержаних запасів від інших юридичних осіб, а також оприбуткованих раніше, не взятих на облік цінностей);

742 «Доход від реалізації необоротних активів» (на вартість придбаних запасів у результаті обміну на необоротні активи).

Основним документом для введення матеріалів у виробництво є лімітно-забірні картки (ф. № М-8 і № М-9) із зазначенням граничного числа (десять років, півмісяця, місяць) для видачі відповідного найменування матеріалу до цього магазину (бригади, відділу), а потім зафіксувати фактичний відпуск матеріалу та зняти залишок невикористаного ліміту, та розписатися завідувачем складу (у межах ліміту на картці вантажоодержувача) та вантажоодержувачем (у межах складського ліміту). В кінці місяця лімітно-забірні картка здається в бухгалтерію для розрахунку вартості матеріалу [9].

Відпуск матеріалів для господарських та інших потреб, а також відпуск матеріалу понад ліміт (з дозволу відповідальної особи підприємства або уповноваженої ним особи) за потребою (ф. № М-10 і № М-11) .

Щомісяця магазини та інші виробничі підрозділи складають звіт про використання сировини, основних матеріалів та напівфабрикатів, у якому вказуються номери кожного найменування: початковий баланс, місячний дохід, кінцевий балансовий місяць, фактична вартість, собівартість, економія чи перевитрат. Бухгалтерія складає комплексний звіт про використання матеріалів за груповим найменуванням (у натуральному та грошовому вираженні) та веде відповідний облік списання використаних матеріалів за цією ознакою. [9].

Підставою для списання виробничих матеріалів є Відомість розподілу витрат матеріалів і палива за рахунками та статтями витрат, і базується на видаткових документах (лімітно-забірними картками, вимогами, актами тощо). У ньому вказується, до якого загального рахунку, субрахунку, продукту (замовлення, перерозподілу) або до якої позиції слід віднести вартість використаних запасів.

На підставі цієї інформації витрачені запаси за балансовою вартістю за місяць списуються з кредиту рахунку 20 «Виробничі запаси» (відповідний субрахунок) на дебет рахунків[27]:

23 «Виробництво» (собівартість запасів, що використовуються для виробництва продукції, робіт, послуг);

91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати» (запасова вартість для загальновиробничих та загальногосподарських потреб);

93 «Витрати на збут» (про вартість запасів, що використовуються для попиту, пов'язаного з продажем (реалізацією) продукції);

949 «Інші витрати операційної діяльності» (щодо вартості запасів для утримання житлово-комунального та соціально-культурного призначення) та ін.

Для включення до собівартості продукції (робіт, послуг) фактична вартість придбання (закупівлі) включається до інвентаризації, а сума відхилення від облікової ціни визначається та списується в кінці місяця, тобто на виробництві. Для цього за формулою визначають середнє відсоткове відхилення від облікової ціни [45]:

$$C\% = (B+B^1) \times 100 : (M_3 + M_0),$$

де В – сума відхилення від облікових цін, що відноситься до залишку запасів на початок місяця;

В – сума відхилення за звітний місяць;

М₃ – вартість залишку запасів за обліковими цінами на початок місяця;

М₀ – вартість оприбуткованих за обліковими цінами запасів, що надійшли від постачальників протягом місяця.

Множення вартості запасів, використаних для виробництва за обліковими цінами, на середній відсоток відхилення та поділіть на 100, щоб визначити суму відхилення, запаси, використані для виробництва. Визначена сума відхилення балансової ціни списується з кредиту аналітичного рахунка «Транспортно-заготівельні витрати» за дебетом того самого рахунка, на якому списані запаси за балансовою ціною в поточному місяці. Отже, вартість готової продукції (техніки, послуги), матеріалів включається до фактичної вартості їх придбання (закупівлі) [30].

Правильно організоване складське господарство відіграє важливу роль в організації безперебійного постачання, розміщення, зберігання та відпуску

товарно-матеріальних цінностей, оскільки належна координація постачання матеріальних ресурсів, виробництва готової продукції та швидкості збуту не завжди можлива в бізнесі. Є кілька аспектів обліку запасів: (рис.2.2) [31].

Сортовий	- Картка аналітичного обліку - Відомості аналітичного обліку
Партіонний	- Групування первинних документів за номенклатурними нормами - Оборотні відомості
Сальдовий	- Картка складського обліку - Відомості обліку залишків матеріалів на складі

Рис. 2.2. Варіанти обліку матеріально-виробничих запасів на складах підприємства

Сьогодні існує нагальна потреба переходу на комп'ютеризовану форму обліку, оскільки багато компаній все ще зберігають журнальний облік. Це дуже трудомісткий процес. Комп'ютеризована форма обліку товарно-матеріальних запасів допоможе: своєчасно та повно здійснювати їх облік; правильно фіксувати надходження та використання товарно-матеріальних цінностей; покращити контроль за їх зберіганням; дотримуватися встановлених нормативів собівартості запасів та використовувати їх за призначенням; правильно визначити загальну вартість закупівлі товарно-матеріальних запасів; належним чином проводити підрахунки та виявляти невикористані запаси у господарстві; контролювати відображення операцій з руху запасів у обліковому реєстрі [28].

Критичний огляд наукової роботи дослідників і фахівців у галузі бухгалтерського обліку дозволяє виділити наступні негативні сторони, притаманні роботі бухгалтерського обліку запасів:

- складність і суперечливість у визначенні справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів;
- підприємства застосовують застарілі галузеві нормативно-правові документи з обліку та контролю виробничих запасів;
- неефективність інформаційного забезпечення управління запасами продукції підприємства;
- відсутність комплексного поєднання різних видів облікових даних підприємства для надання необхідної управлінської інформації для управління підприємством;
- недостатній (як правило, відсутність) рівень контролю та оперативного нагляду за процесом формування запасів (визначити його оптимальний рівень; обсяг дослідження, причини створення та політику щодо впровадження надлишкових запасів) [21].

Багато теоретичних положень і питань, що стосуються такого обліку ресурсів, потребують удосконалення та доопрацювання. У свою чергу, вирішення цих проблем призведе до виходу на новий рівень якості будівництва обліку запасів та значно покращить його роль в управлінні вітчизняними підприємствами.

Впровадження вітчизняними фірмами цих напрямків удосконалення обліку товарно-матеріальних цінностей значно підвищить ефективність їх фінансово-господарської діяльності. Вирішити низку суперечливих і суперечливих питань управління обліком та аналізом запасів, пов'язаних з українськими підприємствами та науково-дослідними підприємствами, щоб створити умови для ефективнішої роботи у сфері бухгалтерського обліку.

2.2. Організація обліку операцій з матеріально-виробничими запасами в умовах використання комп'ютерних технологій

Одним із основних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку є використання персональних комп'ютерів (ПК) для автоматизації обробки

інформації. Комп'ютерні технології обробки облікової інформації активно використовуються на підприємствах, оскільки дозволяють перенести системи обліку оперативної інформації. При їх використанні принципи обробки інформації механічно не переносяться на моделі у вигляді ручного обліку, а системи обробки побудовані так, щоб отримана інформація могла бути використана для аналізу бізнесу та прогнозування діяльності підприємства та його підрозділів.

Ціль автоматизації обліку запасів на базі ПК:

- підвищити ефективність та якість обробки інформації;
- заготівля, надходження та відпуск (витрати) матеріалів фіксуються своєчасно та точно;
- бухгалтерія суворо контролює якісне та кількісне приймання товарно-матеріальних цінностей, списання природних втрат, пошкодження сировини та втрати нестачі при транспортуванні та зберіганні;
- кількісна організація споживання для перевірки товарних запасів, польових і робочих місць на відповідність фактичним нормам виробництва;
- своєчасно знаходити та продавати надлишки матеріалів;
- удосконалити організацію обліку товарно-матеріальних цінностей та зменшити витрати на оплату праці.

З точки зору теорії інформації, бухгалтерський облік бізнесу є чітко визначеною інформаційною системою, а впроваджені ним комп'ютерні технології повинні базуватися на ідеї автоматизованої бази даних (АБД).

Це дозволяє обґрунтовано визначити основні принципи, на яких будуються методи комп'ютерного обліку. Вони можуть бути однаковими для всіх типів бухгалтерів або диференційованими за типом бухгалтера залежно від їх завдань. Загальні принципи автоматизованого обліку включають:

- інтеграція вхідних даних для управлінського, фінансового та статистичного обліку;
- класифікація та кодування економічної інформації в єдиній системі;
- уніфікація та набір оригіналу форми документа;

- автоматизація збору, реєстрації та передачі даних;
- систематично контролювати достовірність та обґрунтованість відображень в бухгалтерському обліку господарських операцій;
- автоматизація розрахунків;
- створення та ведення єдиної бази облікових, планових та нормативних даних;
- автоматичне отримання бухгалтерських реєстрацій, звітів та форм аналізу;
- комбіноване зберігання облікових даних на паперових та магнітних носіях;
- поетапна організація процесу обліку.

Комп'ютерна технологія фінансового обліку передбачає конкретизацію принципів обробки облікової інформації за такою схемою.

1. Інформація, отримана із зовнішніх джерел у вигляді оригінальних документів (паперових чи машинних) та з внутрішніх джерел (систем управлінського обліку) переважно у згрупованому вигляді (багатовипускні оригінали документів, реєстри, згруповані відомості, їх машинні аналоги), що надходять до комп'ютер окремо до Плану документообігу, що передбачає швидкий збір та реєстрацію інформації.

2. Зберігання та накопичення інформації в пам'яті комп'ютера здійснюється у вигляді бухгалтерських проводок, які містять практично всю корисну інформацію, записану в вихідний файл у стандартному вигляді. При цьому документи хронологічно накопичуються в базі даних протягом року, щомісяця обчислюються залишки на рахунках бухгалтерського обліку, які зберігаються в пам'яті комп'ютера.

3. Узагальнити бухгалтерські проводки, що зберігаються в базі даних, і систематизувати їх дані в обліковому реєстрі для формування залишків і оборотів при запиті бухгалтерської реєстрації, аналізу або звітної форми.

Схема комп'ютерної технології обробки інформації в системі обліку наведена на рисунку 2.3.

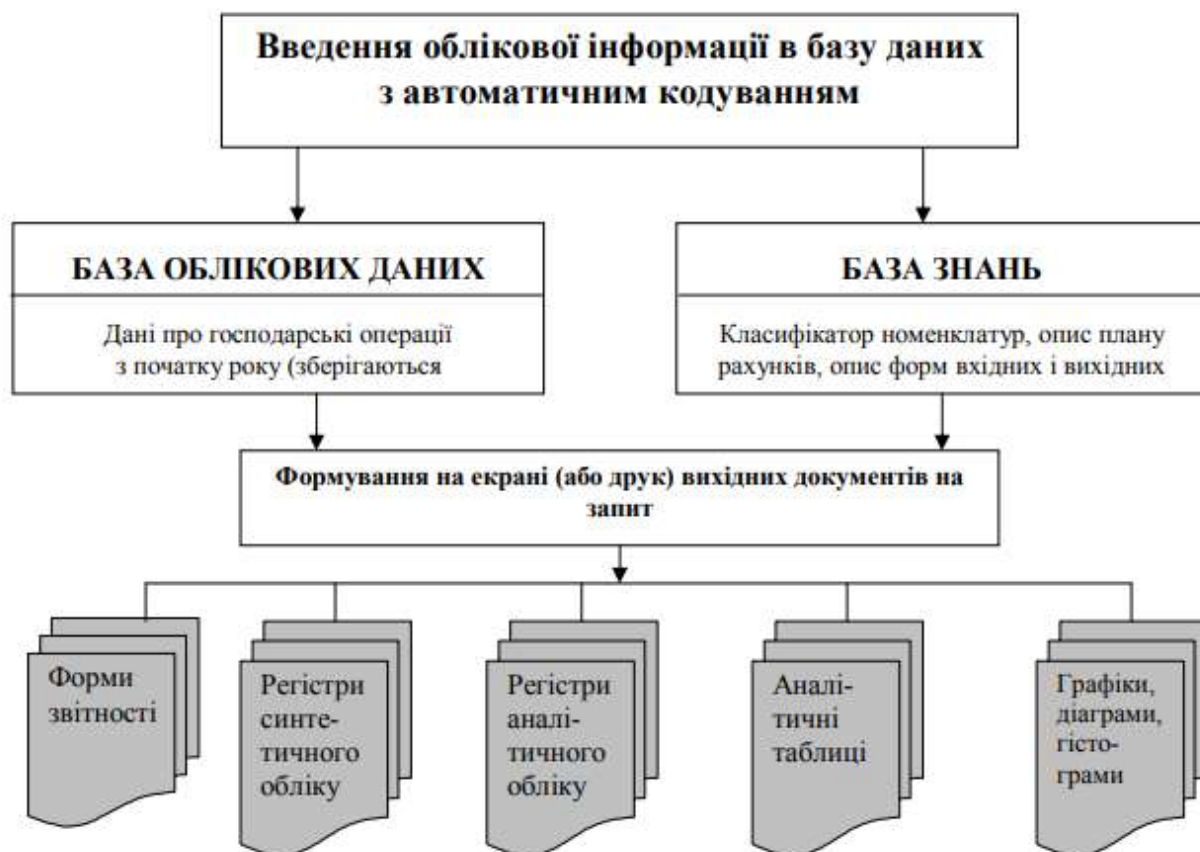

Рис. 2.3. Схема комп'ютерної технології ведення фінансового обліку

Інформаційна облікова база представлена базою даних (БД), в якій зберігаються облікові дані у вигляді залишків на початок року та бухгалтерських проводок на рахунках на початок року, а також базою знань (БЗ), що містить описи вхідних документів (паперова та машинна), бухгалтерський облік, що використовується підприємствами. План рахунків, класифікація термінів бухгалтерського обліку, форми вхідних та вихідних документів (регістри бухгалтерського обліку, аналітичні або звітні форми) та алгоритми обробки облікової інформації. У міру розширення сфери застосування комп'ютерних технологій у плануванні та прогнозуванні з'являється можливість використання оболонки експертних систем, економічних математичних моделей та систем штучного інтелекту, інших математичних інструментів для виконання економічних розрахунків, а в базах даних – планових, нормативних чи інших показників.

При введенні даних з вхідного документа (оригінальний документ, інформація про групування або інший машинний аналог з дискети або каналу зв'язку) документ відображається на моніторі комп'ютера з описом таблиць, наведених у базі даних. Введення інформації в комп'ютер здійснюється бухгалтерами під контролем системи і включає опис плану рахунків, що дозволяє правильно і точно зафіксувати необхідні господарські операції в системі бухгалтерського обліку. Показники та їх автоматична оцінка. Автоматизування кодування бізнес-операцій за допомогою класифікаторів бухгалтерських термінів у базі знань.

Документи, внесені у вигляді бухгалтерських проводок стандартного типу в кінці комплекту файлів (автоматичний контроль правильності запису), накопичуються в базі даних хронологічно з початку року.

Результати розрахунків виводяться на екран і, при необхідності, роздруковуються на папері у вигляді реєстрів бухгалтерського обліку (головної книги, балансу або аналізу бухгалтерських даних), звітів або аналітичних форм (таблиць, діаграм, графіків, матричних моделей).) в При запиті інформації. Оскільки обробка інформації на сучасних комп'ютерах відбувається швидко, вона не займає багато часу.

Ця техніка обробки посвідчень дозволяє:

- бухгалтерські записи (баланси, аналітичні рахунки та довідки) можна отримати практично в будь-яку дату, не чекаючи закінчення звітного періоду, що значно підвищує ефективність бухгалтерського обліку;
- отримати угруповання та узагальнення в бухгалтерському обліку в класифікації термінів бухгалтерського обліку, відповідно до потреб управління, що значно підвищує аналітичний характер бухгалтерського обліку без підвищення складності його ведення;
- аналіз усіх аспектів бізнесу на регулярній основі (регулярно) або за потребою (за запитом);
- складання більшості форм фінансової звітності та великої кількості форм статистичної звітності в автоматизованому режимі;

- проводити складний багатофакторний прогнозний аналіз на основі міжгалузевого та товарного балансу;
- своєчасна реструктуризація методів бухгалтерського обліку, якщо це необхідно: зміни схем корпоративного управління, пов'язані з організаційною реструктуризацією, вимогами до самофінансування, положеннями та інструкціями щодо бухгалтерського обліку тощо;
- зменшити складність обліку за рахунок автоматизації обслуговування.

Сфера управлінського обліку – організація ефективного контролю та управління виробничими процесами у підрозділах підприємства (цехах, бригадах, орендах), тому комп'ютерна техніка базується на моделях, що забезпечують такі процеси.

1. Автоматизація збору та реєстрації технічної облікової інформації. У комплексному господарському обліку на збір, реєстрацію, обробку вихідних даних та оформлення оригінальних документів припадає 60% витрат на оплату праці. Тому швидкість і точність реагування на відхилення від оптимального режиму процесу залежить від ефективності та надійності отримання цієї інформації. Широке використання датчиків, лічильників, дозаторів і мікропроцесорних пристроїв на технічних виробничих лініях забезпечує не тільки високу ефективність, точність вимірювань, але й оптимальне використання сировини, комплектуючих і витратних матеріалів. Крім того, при використанні комп'ютерної технології управлінського обліку більш детально опрацьовується принцип автоматизації збору, реєстрації та первинної обробки інформації, що дозволяє значно підвищити ефективність бухгалтерського обліку.

2. Зберігання та накопичення облікової, наглядової та планової інформації в пам'яті ЕОМ здійснюється з початку виробничого циклу у вигляді техніко-оперативних записів з кількісними та вартісними кошторисами, а також відповідно до вимог типу виробництва, технічного процесу, галузі. Така організація бази даних дозволяє здійснювати систематичний контроль за дотриманням технічних дисциплін, економним використанням виробничих

ресурсів, прогнозувати вплив організаційно-технічних заходів на економічні результати..

3. Автоматизація попереднього, поточного та наступного контролю та ревізій адміністративно-господарської діяльності. Автоматизації функцій контролю бухгалтерського обліку поки приділяється мало уваги, але можливості автоматизації контролю значно ширші, оскільки в базах даних управлінського обліку зберігаються фактичні дані про сировину, матеріальні цінності, навантаження з різних джерел, нормативно-планові показники. Не збільшуючи витрат на оплату праці, комп'ютерна техніка дозволяє організувати постійну систему контролю, що сприяє раціоналізації матеріальних і трудових ресурсів та захисту майна.

4. Узагальнювати записи операцій процесу, що зберігаються в базі даних, виводити результати на екран, принтер або машинний носій у вигляді оригінальних файлів, формувати бухгалтерські записи та формувати графіки звітів відповідно до фінансового обліку у формі аналізу або звітності.

На малюнку 2.4. представлена комп'ютеризована схема обліку виробничих запасів ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ». Вона забезпечує умови для створення комп'ютерно-облікових програмно-технологічних комплексів за цехами, видами виробництва за відділами, обліково-аналітичної роботи керівниками виробництва. Рішення реалізовано за допомогою веб-програми «IS-pro».

Програмно-апаратний комплекс є основою для організації автоматизованого робочого місця, як прогресивної форми організації, що використовується ПК. При створенні АРМ обліку на одному робочому місці відбуваються процеси реєстрації, введення, передачі даних, формування вхідних документів тощо. Бухгалтери не тільки сприймають інформацію, виконують відповідні розрахунки, контролюють роботу ПК, а й беруть безпосередню участь в автоматизації обробки інформації.

Перевага АРМ бухгалтерського обліку полягає в тому, що вона працює в режимі реального часу, що підвищує ефективність, здатність до аналізу та

гнучкість бухгалтерського обліку, дозволяючи бухгалтерії контролювати весь процес обробки економічної інформації, змінюючи значення параметрів.

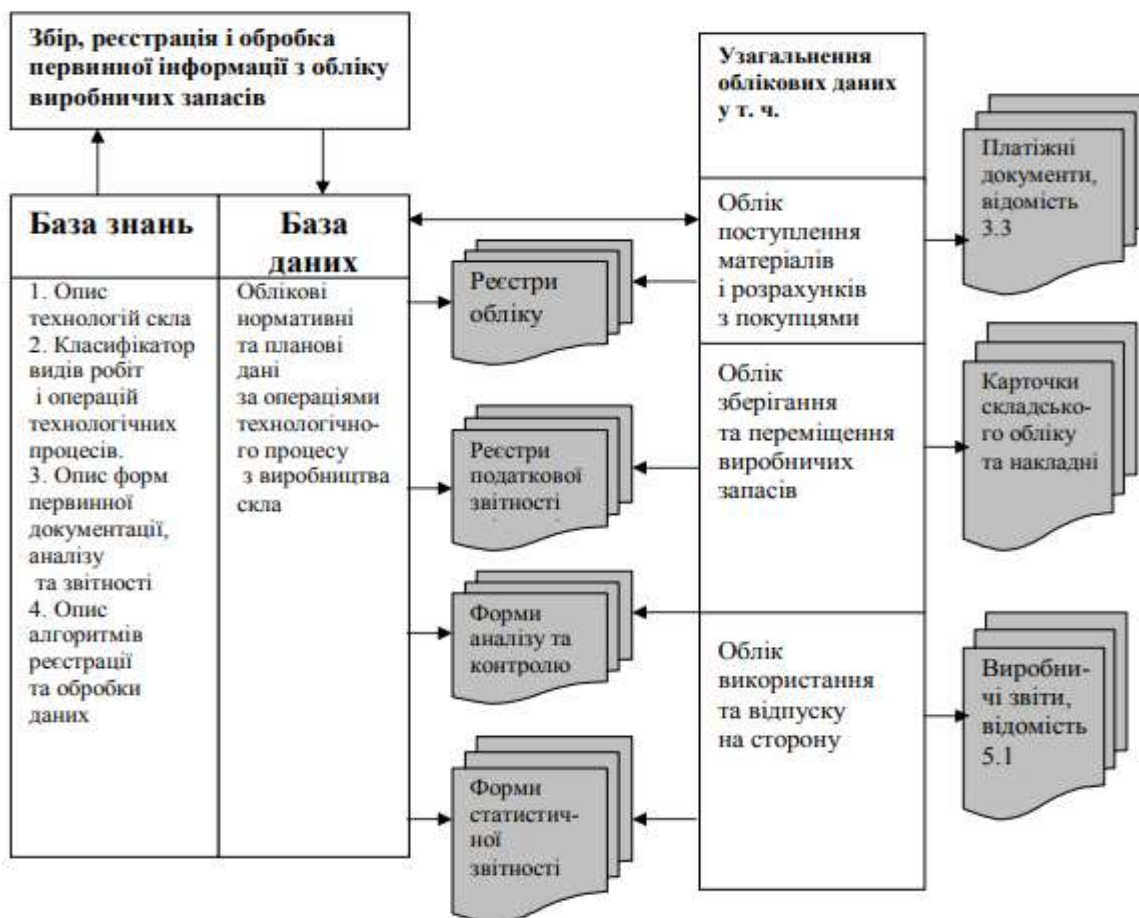

Рис. 2.4. Схема комп'ютерного ведення обліку матеріально-виробничих запасів

За рівнем створення та функціонування облікових АРМ – відносно відсталі напрямки скляної промисловості. Це питання недостатньо висвітлено в літературі, а сучасні розробки не охоплюють усіх аспектів бухгалтерського обліку і не відображають специфіку діяльності фірм. Також слід пам'ятати, що компаніям важко відразу перейти на повністю автоматизований облік. По-перше, потрібно автоматизувати один із напрямків роботи, що вимагає найбільших витрат праці та максимально можливого потоку обліково-економічної інформації.

Проте досліджувані нами підприємства, зокрема ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ», створили сім робочих місць, що працюють в єдиній мережі. Це, зокрема, АРМ виробництва та реалізації готової продукції, АРМ обліку

товарно-матеріальних запасів, АРМ для нарахування заробітної плати, АРМ для розрахунків, АРМ для основних засобів та амортизації, обліку та калькуляції та визначення витрат виробництва, АРМ для обліку та розрахунку цінних паперів та учасників.

Як об'єкт праці у процесі виробництва інвентар займає важливе місце в об'єкті управління промисловими підприємствами. Облік товарно-матеріальних цінностей є одним з найважливіших напрямів бухгалтерського обліку, і його вартість становить близько 39-43% у структурі собівартості продукції досліджуваних підприємств.

Державному підприємству «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» за допомогою персональних комп'ютерів вдалося автоматизувати написання та опрацювання первинних документів. Аналіз та загальний облік товарно-матеріальних запасів, включаючи рух матеріалів на складі, операції, облік закупівель та розрахунки з постачальниками.

2.3. Методика обліку операцій з матеріально-виробничими запасами в умовах використання комп'ютерних технологій

На ДП "ПРОМІНЬ-КАРПАТИ", як вже зазначалося, облік матеріально-виробничих запасів ведеться за допомогою програми IS-pro – українського виробництва. Для роботи налаштовано підсистему, що містить наступні закладки: «Об'єкти обліку», «Довідники», «Нумерація», «Проводки», «Параметри».

У системі облікова політика визначається шляхом пов'язування кожної позиції з певним об'єктом обліку. Об'єктом обліку в системі є типова сукупність запасів, для яких визначена єдина облікова політика. Тип об'єкта обліку визначає приналежність до одного з таких типів запасів (Рис.2.5.):

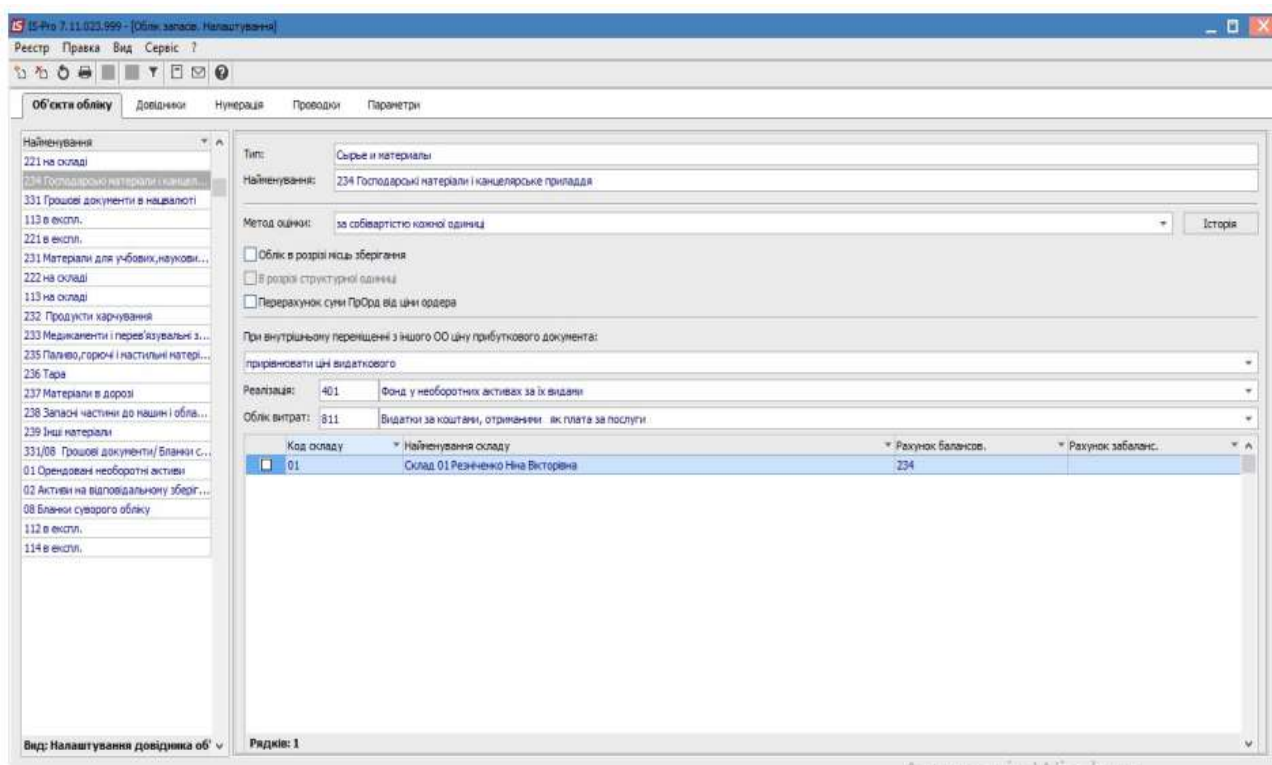

Рис. 2.5. Типи об'єктів обліку запасів.

Об'єкт обліку запасів мають такі характеристики:

- Тип – один із наведених вище типів;
- Найменування – будь-яка назва об'єкта;
- Метод оцінки - метод обліку, який підтримується системою: за вартістю одиниці; середня вартість; за першою вартістю запасів (ФІФО) (Рис. 2.6.).

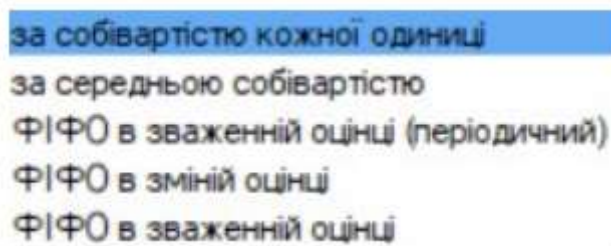

Рис. 2.6. Вибір методу оцінки об'єкта обліку.

Облікова політика для запасів визначається шляхом прив'язки відповідності номенклатури до об'єкту обліку для конкретного місця зберігання (Рис.2.7.).

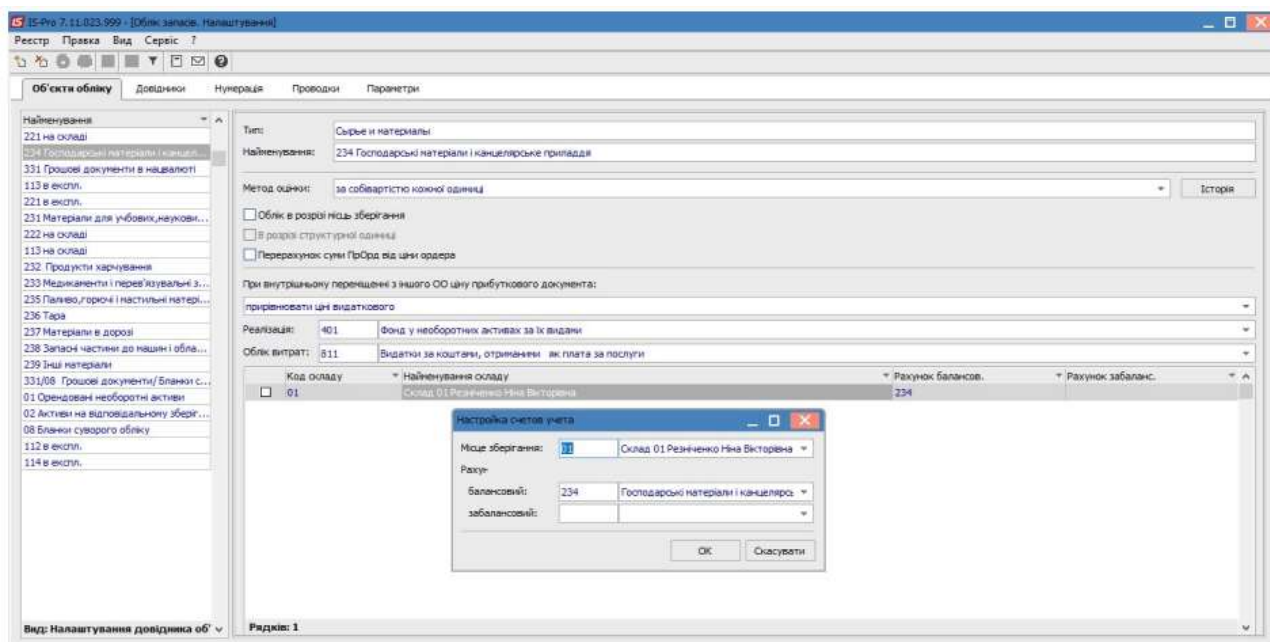

Рис. 2.7. Прив'язка номенклатури до об'єктів обліку.

«Прив'язка здійснюється для кожної номенклатури з Довідника номенклатури підсистеми Загальні довідники. Для цього в Картці номенклатури запасів необхідно перейти по кнопці Схема обліку в вікно Налаштування схеми обліку. При формуванні номенклатурних груп задається Спосіб обліку: сортовий, партійний. Надалі при створенні підгруп і номенклатури артикулу даної групи система автоматично пропонує обраний раніше спосіб обліку, зберігаючи можливість зміни способу обліку».

«По клавіші Ins, вибирається місце зберігання, на якому зберігається ТМЦ, вказується об'єкт обліку зі списку об'єктів обліку. Одна номенклатура враховується на різних складах як різний об'єкт обліку. Визначення собівартості ТМЦ буде проводитися в рамках одного об'єкта обліку. У цьому випадку облікова ціна ТМЦ на різних об'єктах обліку може бути різною».

Таким же чином, шляхом прив'язки об'єкта оподаткування в бухгалтерському обліку, коригується кожна позицію в найменуванні статті податку та вибране місце зберігання для визначення методу оцінки запасів.

Прив'язка позицій до об'єктів обліку відбувається в часі оприбуткування ТМЦ. У цьому випадку програма запитає об'єкт обліку відбору запасів для оприбуткування на склад.

Списки місць зберігання та обробки запасів визначаються системою довільно. Тип зберігання (обробки) визначає набір прийнятних записів операцій та інвентаризації.

Підтримуються наступні типи місць зберігання (переробки):

- «склад»;
- «секція магазину»;
- «склад магазину»;
- «митний склад»;
- «експедиція».

Кілька місць зберігання (обробки) можна об'єднати в групу будь-яким способом.

Система забезпечує можливість створення ієрархічного списку груп зберігання з довільним вкладенням підпорядкованих груп. При формуванні видаткової квитанції система автоматично контролює поточний матеріальний баланс. У разі відсутності на складі достатньої кількості товарів формування видаткових документів забороняється. Іноді необхідно подавати документи у разі від'ємного балансу. Зазвичай це відбувається, коли система запускається, і початковий баланс неможливо ввести відразу.

Щоб дозволити використання від'ємних сальдо, параметр «Працювати з контролем залишків» не встановлено – рекомендується встановити цю галочку, щоб відновити контроль після введення початкового балансу.

КСО (картотеки складського обліку) також вибирається там, де зберігається запас - вказує механізм автоматичного відбору карток на складі. (Рис. 4)

У групуванні картотеки складського обліку на вкладці Загальне (Рис. 2.8.) позначаються:

«Облік атрибутів»

- «згідно повного збігу значень»;
- «за повним збігом значень або за відсутністю значень»;
- «згідно часткового збігу значень».

«Порядок списання»

- «Партіонний облік»;
- «Сортовий облік».

Рис. 2.8. Властивості місць зберігання /Підбір КСО.

«Списання при роботі з давальницькою сировиною»

- «Без урахування давальця»;
- «Матеріали давальця»;
- «Матеріали давальця та власні»;
- «Матеріали давальця, власні, інших давальців».

Рис. 2.9. Налаштування автопідбору КСО/Загальне.

Найвищим пріоритетом для автоматичного вибору є налаштування автоматичного вибору номенклатури.

Довідник комісії (Підписи) використовується для створення робочої або інвентаризаційної комісії, проведення інвентаризаційного обліку та обліку результатів інвентаризації майна, товарно-матеріальних цінностей, коштів, цінних паперів та інших грошових документів та незавершеного виробництва на зберіганні та виробництві.

При створенні комісії вибирається вид комісії (робота, інвентар). При створенні комісії зазначаються вид, дата і номер документа, на якому створено комісію. У таблиці підписів на ключі Ins встановлюються керівники та члени комітету. Для голови комісії – особа голови приймальної комісії, для інших – відбір членів комісії. (Рис. 2.10.).

Редагування комісії

Тип комісії: Інвентаризаційна

Дата комісії: 24/11/2017

Найменування: Інвентаризаційна комісія

Тип документа:

Дата документа:

Номер документа:

Підписи:

Статус	Табельний номер	ПІБ
Голова комісії	7008	Чалий Вітал
Член комісії	7010	Манелюк Оле
Член комісії	7009	Таранович Во

OK Скасувати

Рис. 2.10. Створення інвентаризаційної комісії.

Налаштування групи проводок (стандартна операція) підсистеми «Облік запасів» задаються на вкладці «Проводки» в розділі «Налаштування».

Система підтримує розмежування прав доступу користувачів до зберігання (обробки) запасів, зміни валютної вартості запасів та зміни облікової

політики, а також дозволяє користувачам забороняти коригування попередніх документів. Під попереднім документом знаходяться всі документи, дата яких менша за поточну системну дату. Модуль контролю доступу використовується для налаштування прав доступу.

Відображає всіх користувачів або користувачів, які були налаштовані на доступ до певної підсистеми (головне меню та налаштування ролей). Відображення регулюється галочкою в пункті меню «Переглянути/Показати всіх користувачів».

Облік запасів зберігається в спеціальних картках, відсортованих за предметом, майном, партією, місцем зберігання та власником. Картки складського обліку створюються автоматично при реєстрації (передачі) ТМЦ, за винятком введення початкового залишку. Можна створити окрему інвентарну картку для кожного предмета.

Якщо для номенклатури визначено класифікацію атрибутів та/або облік партій, для кожної позиції створюється картка з іншим атрибутом або значенням партії. Також, якщо для даної інвентаризаційної номенклатури встановлено методику розрахунку собівартості за одиницю, то на основі облікової ціни створюється окрема картка.

Для товарів, які приймають консигнацію або відповідають за складування, окрім вищезазначених правил формування картки складського обліку, ключовою умовою є ще й власник товару, тобто постачальник визначений у замовленні на поставку.

Кількісна оцінка стану запасів здійснюється за допомогою базової одиниці виміру, визначеної для конкретної номенклатури. Оцінка запасів здійснюється за двома окремими цінами: обліковою ціною в національній валюті та ціною в базовій іноземній валюті..

Картка складського обліку в системі IS-pro містить закладки: «Основна», «Рух», «Історія», «Резерв» і «Опис».

Рис. 2.11. Картка складського обліку.

Система IS-pro підтримує сортовий і пакетний облік. Метод обліку визначається на рівні позиції найменування при заповненні довідника номенклатури.

Рис. 2.12. Аналітична картка партійного обліку.

Аналітична карта (рисунок 2.10.) містить основні дані для статті, а також перелік інвентарних карток. Для перегляду карток складського обліку наведіть курсор на потрібний запис у списку карток і за допомогою клавіші Enter відкрийте вибрану картку.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНО-ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

3.1. Проблеми обліку матеріально-виробничих запасів у процесі застосування комп'ютерних технологій

Розумне ведення товарно-матеріальних запасів вимагає своєчасного господарського обліку надходження та використання товарно-матеріальних запасів, що неможливо без використання комп'ютерної техніки в бухгалтерському обліку. Ці проблеми значною мірою сприяють розв'язанню інформаційних технологій (систем на базі комп'ютерних технологій, що використовують методи та засоби пошуку, збору, накопичення, зберігання та обробки інформації) [48, С. 504].

Використання комп'ютерної (ЕОМ) техніки та створення на її основі автоматизованих робочих місць (АРМ) складських робітників та бухгалтерів забезпечить [48, с. 504]:

- зменшити навантаження на монотонні операції;
- прискорити обробку даних необроблених файлів;
- автоматичне формування звітних форм;
- деталізація рівня аналізу обліку запасів;
- відмова від використання основних документів та звітів тощо у друкованому вигляді.

Слід мати на увазі, що впровадження облікових процедур буде вважатися вдосконаленням бухгалтерського обліку лише в тому випадку, якщо таке впровадження 51 підвищить ефективність та покращить якість бухгалтерського обліку в бізнесі [42].

Забезпечує автоматизовану обробку даних обліку запасів різними способами на практиці:

- замовлення на розробку спеціальної форми інформаційної системи управління підприємством (у тому числі інформаційної системи бухгалтерського обліку);
- купувати загальні пакети (або окремі модулі) на ринку програмного забезпечення;
- автоматизація облікових процесів спеціалістами відділу автоматизованої обробки даних підприємства;
- бухгалтери використовують електронні таблиці для забезпечення автоматичного вирішення окремих питань у конкретних сферах бухгалтерського обліку [42].

При використанні комп'ютерної програми покращення бухгалтерського обліку можна виразити так:

- упорядкування обліку;
- збільшити обсяг інформації, отриманої з бухгалтерського обліку;
- зменшити кількість облікових помилок;
- підвищити ефективність бухгалтерського обліку;
- підвищити оперативності бухгалтерського обліку;
- інші фактори залежно від конкретних обставин кожного бізнесу.

Під час обліку запасів є багато відмінностей. Це пов'язано з тим, що в багатьох компаніях облік запасів проводиться паралельно кількома відділами для різних цілей. Як правило, за одним підрозділом є залишок запасів, а на рахунку іншого підрозділу – залишку немає [9].

Окремою проблемою є переупорядкування, яке може бути викликано об'єктивними та суб'єктивними причинами. Людський фактор – одна із суб'єктивних причин, тобто помилки працівника не через недостатню кваліфікацію бухгалтерів чи продавців, а через відсутність необхідних знань. Тому інформація з одного файлу може по-різному відображатися в бухгалтерському обліку в різних підрозділах. Питання оновлення бухгалтерського програмного забезпечення є актуальним на сьогодні, оскільки облік запасів неможливий без використання комп'ютерних технологій.

Основною передумовою успішного здійснення виробничого процесу як основного виду діяльності підприємства є наявність і раціональне використання товарно-матеріальних запасів. При цьому залишаються невирішеними проблеми вдосконалення облікових операцій та аналізу облікових документів, особливо автоматизації обліку.

Рішення з цих питань включають розробку основних напрямків та конкретних рекомендацій щодо вдосконалення методики обліку промислових запасів, оцінки наявних, аналітичних методів ефективного використання промислових запасів, посилення функції інформаційно-контрольних рахунків в управлінні виробництвом.

Практика показала, що процес обліку використання товарно-матеріальних запасів залишається трудомісткою сферою. Тому не дивно, що багато компаній мають певні недоліки, а деякі – нехтують обліком, що призводить до масових втрат запасів. Все це ще раз підтверджує, що багато важливих питань, пов'язаних зі створенням наукової та обґрунтованої системи обліку використання запасів, залишаються невирішеними.

Загальний аналіз діяльності окремих підприємств, зокрема ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ», дозволяє виділити наступні проблеми обліку товарно-матеріальних запасів.:

По-перше, труднощі у визначенні справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, включаючи використання суб'єктами господарювання бартеру та обмін різними активами;

Друга – низька ефективність інформаційного забезпечення управління запасами продукції підприємства.

По-третє, недостатні характеристики управління процесом зберігання та експлуатації.

Вирішення цих проблем вимагає оновлення систем збору інформації про запаси, використання нетрадиційних вітчизняних методів бухгалтерського обліку для їх ефективного використання та оптимізації результатів бізнесу шляхом застосування принципів і методів бухгалтерського обліку.

Ось як подолати проблеми з управлінням запасами:

- 1) шляхом впровадження інформаційних технологій обробки економічної інформації підвищити ефективність інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємства;
- 2) удосконалити автоматизовану систему обліково-аналітичної роботи в управлінні виробничими запасами, продемонструвати розумний підхід до обліку продукції;
- 3) координувати механізми обліку запасів і податкового обліку;
- 4) Перевірка системи обліку витрат матеріалів для розробки нового обладнання та технології виробництва;
- 5) Уточнювати облікові та контрольні процедури організації облікового потоку підприємства, тобто оперативні специфікації щодо використання методів обліку, заходів контролю та процесів обліку центром відповідальності;
- 6) Уточнення класифікації та методу оцінки запасів;
- 7) Визначити передумови для обґрунтованої організації обліку запасів підприємством.

3.2. Шляхи вирішення проблем обліку матеріально-виробничих запасів у процесі застосування комп'ютерних технологій

Для вирішення цих питань ми пропонуємо основні напрямки вдосконалення обліку запасів зображені на рис. 3.1 [23].

Поліпшити забезпечення ресурсами можливо шляхом спрощення основних документів, широкого впровадження типових єдиних форм, підвищення рівня автоматизації обліково-калькуляційної роботи, забезпечення жорстких процедур приймання, зберігання та витрати сировини, комплектуючих тощо.

При використанні комп'ютерних програм удосконалення в обліку запасів можна виразити так:

- упорядкування обліку;

- збільшити обсяг інформації, отриманої з бухгалтерського обліку;
- зменшити кількість облікових помилок;
- підвищити ефективність бухгалтерського обліку;
- підвищити економічність бухгалтерського обліку;
- інші фактори залежно від конкретних обставин кожного бізнесу.

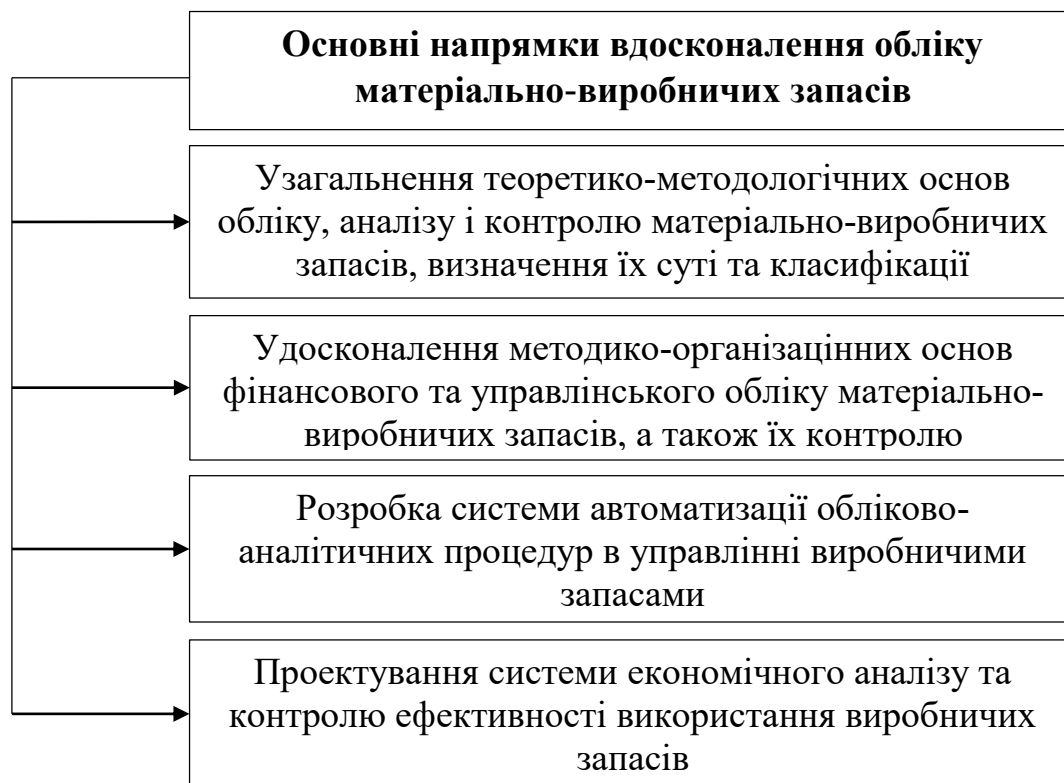

Рис. 3.1. Запропонована структура напрямів удосконалення обліку виробничих запасів [23]

Державне підприємство «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» використовує малопотужне комп'ютерне обладнання в процесі обліку та реєстрації її результатів. Все це вимагає від бухгалтерів, власників магазинів, інших керівників, а особливо керівників підприємств, вжити заходів для покращення та підвищення ефективності матеріального обліку, для чого ми надаємо (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Заходи для удосконалення бухгалтерського обліку матеріально-виробничих запасів

У сучасних інформаційних технологіях найбільш перспективною сферою застосування комп'ютерної техніки є створення та впровадження нового покоління інформаційних систем, яке зосереджено на розподілених системах обробки даних на основі планування та управління персоналом, комп'ютерних мережах, автоматизованих робочих місцях для прийняття експертних рішень. підтримка тощо [41].

З метою покращення обліку запасів та його автоматизації важливо спростити форму вихідного документа. Державне підприємство «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» використовує вихідні документи стандартної форми як вихідні джерела інформації для оригіналів бухгалтерських та господарських документів. Наступні класифікатори використовуються як специфікація та довідкова інформація: Сегментація складу, Операції з переміщенням запасів, Аналітичні рахунки та Постачальники.

Впровадження на ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» комп'ютерної системи, що складається з АРМ, скорочує час на обробку бухгалтерської інформації та спрощує складання статистичної та податкової звітності, дозволяє меншій

кількості працівників виконувати однаковий обсяг роботи, підвищуючи інформаційну ефективність управління та рішень.

Виходячи з вищесказаного, вважаю, що процес оптимізації обліку запасів та покращення його зручності має не лише сприяти підвищенню якості документів, а й сприяти налагодженню обґрунтованого процесу виробництва. Тому для подальшої оптимізації обліку запасів пропоную розроблений економічний механізм (рис. 3.3) [23].

Рисунок 3.3. Економічний механізм удосконалення обліку матеріально-виробничих запасів [23]

Запропонований механізм удосконалення обліку запасів може стати основною передумовою успішного здійснення виробничого процесу. Тому слід зазначити, що спрощення реєстру операцій, пов'язаних з рухом запасів, дозволить ретельно та своєчасно відстежувати запаси та вдосконалити методи обліку, що дозволить спланувати будівництво достатньої кількості складських

приміщень та визначити найкращий попит на запаси та їх раціональне використання.

Організацію обліку запасів можна істотно покращити за рахунок вдосконалення процесу документування, тобто більш широкого використання накопичувальної документації (лімітні вилучні картки, відомості тощо), інвентарних карток як вартісної документації на випущені матеріали (система неврахованої вартості матеріалів).

З метою покращення обліку товарно-матеріальних запасів також рекомендується використовувати єдиний формат файлу в усіх сферах бухгалтерського обліку (рис. 3.4).

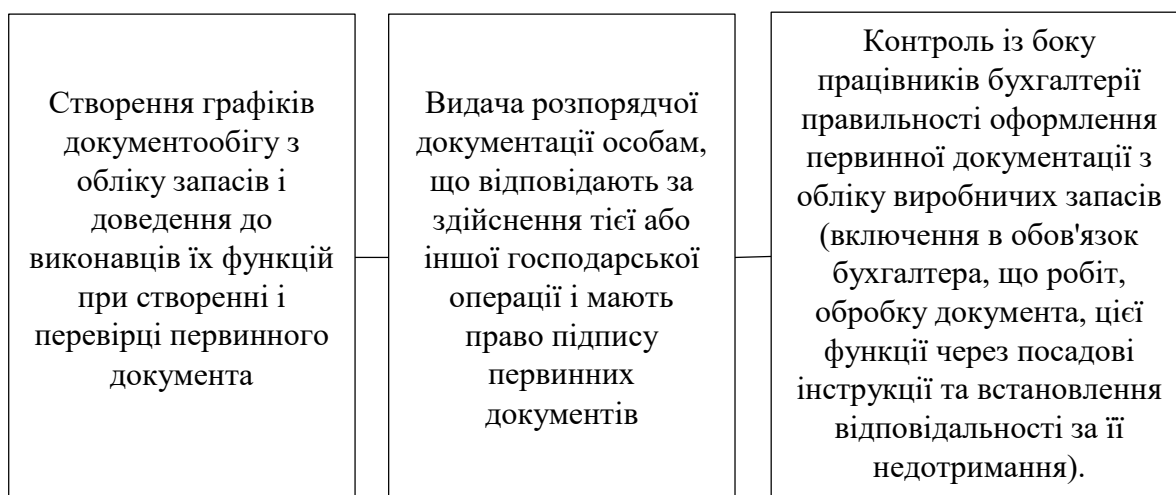

Рисунок 3.4. Додаткові умови для вдосконалення обліку матеріально-виробничих запасів [27]

Тому впровадження цих напрямків дозволить удосконалити облік товарно-матеріальних запасів, значно підвищити ефективність і фінансово-господарську діяльність підприємств, налагодити ефективніший і економічний облік, контролювати наявність, обіг і використання товарно-матеріальних запасів, реалізувати економію.

Поліпшити інформаційне забезпечення управління, сприяти застосуванню електронного документообігу на практиці, значно спростити роботу бухгалтерського персоналу з підготовки та оформлення документів. Від

грамотності та наочності організації електронного документообігу в бізнесі залежить рівень достовірності, оперативності та точності обліку запасів.

Процес електронного документообігу інвентаризаційного обліку повинен базуватися на комплексній обробці облікової інформації, в тому числі на формуванні та обробці первинних документів.

Слід зазначити, що надання суб'єктами господарювання електронного обліку товарно-матеріальних запасів вплине на:

- зменшення кількості документів, особливо для прискорення інформаційного потоку між складом і бухгалтерією;
- підвищення ефективності контролю за документацією та шляхом прийняття обґрунтованих рішень щодо управління запасами;
- підвищення ефективності роботи окремих співробітників і компанії в цілому;
- зниження витрат на друк, передачу та зберігання великих обсягів документів та їх копій [38].

ВИСНОВКИ

Підприємства тепер мають можливість вибирати різні способи організації обліку запасів, відображати матеріальні витрати, виявляти відхилення між фактичною вартістю матеріальних цінностей і обліковими цінами, а згодом розподіляти між матеріалами, що використовуються у виробничих і складських балансах.

Матеріально-виробничі запаси мають велику кількість визначень і класифікацій, які вказують на те, що у виробничому процесі підприємств задіяно багато видів матеріальних цінностей, і це одне з найважливіших активів, що використовуються для виробництва.

Матеріально-виробничі запаси – основа будь-якого бізнесу. Від їх наявності (або відсутності) на складі залежить весь виробничий цикл підприємства. Правильна організація надходження чи вибуття товарно-матеріальних цінностей сприяє раціональному виробничому процесу виробничого підприємства на всіх етапах переробки та виробництва готової продукції.

Тому правильна організація послідовності надходження та вибуття запасів сприяє раціональному виробничому процесу на всіх етапах переробки та виробництва готової продукції. Важливою передумовою організації інвентаризації є її оцінка, оскільки вона впливає на точність фінансових результатів бізнесу.

Запаси оцінюються за собівартістю, а формування собівартості залежить від того, як підприємство збирає запаси. Коли запаси вивільняються, їх оцінка залежить від методу, обраного компанією для обробки запасів

ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» використовується в загальних облікових процесах, особливо в інвентаризаціях, система ISpro – українська програма від розробника «Інтелект-Сервіс», призначена для автоматизації управління різними корпоративними та бюджетними організаційними профілями. Викладені в ньому принципи допомагають оптимізувати всі основні процеси бізнесу, від логістики та управління складом до бухгалтерського та податкового обліку.

У ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» зведений облік наявності та руху товарно-матеріальних цінностей ведеться відповідно до додатка до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, що вимагає від підприємств використання бухгалтерського обліку та рахунків за стандартом, однак, мають можливість використовувати субрахунок на власний розсуд. ДП «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» веде облік запасів на рахунку 20 «Виробничі запаси»

Сьогодні існує нагальна потреба повного переходу на комп'ютеризовану форму обліку, оскільки багато компаній все ще зберігають журнальний облік. Це дуже трудомісткий процес. Комп'ютеризована форма обліку товарно-матеріальних запасів допоможе: своєчасно та повно здійснювати їх облік; правильно фіксувати надходження та використання товарно-матеріальних цінностей; покращити контроль за їх зберіганням; дотримуватися встановлених нормативів собівартості запасів та використовувати їх за призначенням; правильно визначити загальну вартість закупівлі товарно-матеріальних запасів; належним чином проводити підрахунки та виявляти невикористані запаси у господарстві; контролювати відображення операцій з руху запасів у обліковому реєстрі.

Одним із основних шляхів удосконалення бухгалтерського обліку є використання персональних комп'ютерів (ПК) для автоматизації обробки інформації. Комп'ютерні технології обробки облікової інформації активно використовуються на підприємствах, оскільки дозволяють перенести системи обліку оперативної інформації. При їх використанні принципи обробки інформації механічно не переносяться на моделі у вигляді ручного обліку, а системи обробки побудовані так, щоб отримана інформація могла бути використана для аналізу бізнесу та прогнозування діяльності підприємства та його підрозділів

Розумне ведення обліку товарно-матеріальних запасів вимагає своєчасного господарського обліку надходження та використання товарно-матеріальних запасів, що неможливо без використання комп'ютерної техніки в бухгалтерському обліку. Ці проблеми значною мірою сприяють розв'язанню

інформаційних технологій (систем на базі комп'ютерних технологій, що використовують методи та засоби пошуку, збору, накопичення, зберігання та обробки інформації).

Використання комп'ютерної (ЕОМ) техніки та створення на її основі автоматизованих робочих місць (АРМ) складських робітників та бухгалтерів забезпечить:

- зменшити навантаження на монотонні операції;
- прискорити обробку даних необроблених файлів;
- автоматичне формування звітних форм;
- деталізація рівня аналізу обліку запасів;
- відмова від використання основних документів та звітів тощо у друкованому вигляді.

Державне підприємство «ПРОМІНЬ-КАРПАТИ» використовує малопотужне комп'ютерне обладнання в процесі обліку та реєстрації її результатів. Все це вимагає від бухгалтерів, власників магазинів, інших керівників, а особливо керівників підприємств, вжити заходів для покращення та підвищення ефективності матеріального обліку, що зумовлює необхідність поновлення бази комп'ютерів.

Виходячи з вищесказаного, вважаю, що процес оптимізації обліку запасів та покращення його зручності має не лише сприяти підвищенню якості документів, а й сприяти налагодженню обґрунтованого процесу виробництва. Тому для подальшої оптимізації обліку запасів у роботі запропоновано розроблений економічний механізм.

Поліпшити інформаційне забезпечення управління, сприяти застосуванню електронного документообігу на практиці, значно спростити роботу бухгалтерського персоналу з підготовки та оформлення документів. Від грамотності та наочності організації електронного документообігу в бізнесі залежить рівень достовірності, оперативності та точності обліку запасів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегун С. Особливості визнання та оцінки виробничих запасів. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 3. С. 74-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echcenu_2015_3_15.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : [підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів]. Житомир : Рута, 2009. 912 с.
3. Васьковська М.С. Особливості організації обліку запасів в комп'ютерній управлінській системі. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. №6. С. 90-94.
4. Виваль Н. В. Теорії бухгалтерського обліку: посібник. URL: <http://e-lib.sclnau.com.ua/4edf74af23d1f/zmist.htm>.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996_XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
6. Любезна І.В. Організація та методика внутрішньогосподарського контролю матеріальних запасів на підприємствах целюлозно-паперової промисловості. *Галицький економічний вісник*. 2012. № 3(36). С. 145–155.
7. Макаренко А.П. Бухгалтерський облік: навч.-метод. Посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Ю.В. Подмешальська, Н.С. Чакалова. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
8. Меліхова Т.О. Документування обліку розрахунків з постачальниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2011. № 6. С. 166–169.
9. Меліхова Т.О. Обґрунтування функцій внутрішнього та зовнішнього аудиту податків. *Наука й економіка : науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету*. Хмельницький, 2010. Вип. 2 (18). С. 116–120.

10. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2.

11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929-021>.

12. Мурашко О.В. Облік використання матеріальних запасів на виробництві в умовах впровадження ЕОМ URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2018_10/murash.htm.

13. Мурашко, О. В. Суть матеріальних запасів, їх класифікація та визначення у бухгалтерському обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки*. Житомир : ЖДТУ, 2005. №3(33).

14. Перебийніс В.І. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія. / В.І. Перебийніс, Я.А. Дроботя. Полтава : ПУЕТ, 2012. 279 с.

15. Подмешальська Ю. В. Проблеми впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2011. Вип. 33. С. 180–185.

16. Подмешальська Ю.В. Аналіз сутності категорії запасів з метою ефективного управління. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2007. № 579 : *Проблеми економіки та управління*. С. 237–242. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/34084>.

17. Подмешальська Ю.В. Розробка проекту впровадження інформаційних та технологій обліку на підприємстві. *Економіка і управління*. Київ, 2012. №3 (55). С.85-90.

18. Подмешальська Ю.В. Удосконалення аудиту управління запасами *Ефективна економіка*. 2011. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=793>.

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». URL: www.minfin.gov.ua.

20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» URL: www.minfin.gov.ua.

21. Пушкар М.С. Розробка теорії управлінського обліку. *Наукові записки: зб. наук. праць каф. екон. аналізу*. Тернопіль : Економічна думка, 2014. Вип. 13. Ч. 1. С. 14–18.
22. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навчальний посібник для вищої школи. Луцьк. нац. техн. ун-т. -К.: Центр учбової літератури, 2013. 688 с.
23. Світлична В. Ю. Актуальні проблеми організації і ведення обліку виробничих запасів підприємствами України. URL: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716
24. Ступінська М.В. Організація внутрішньогосподарського контролю запасів на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 8. С. 84–86.
25. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / 5-е вид., доп. і перероб. Київ : Алерта, 2011. 976 с.
26. Хоменко Н.В. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: монографія / Н.В. Хоменко, О.В Карпенко, Ю.А Веригина. Полтава : РВВ ПУСКУ, 2018. 153 с.
27. Шквір В. Д. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посібник / Шквір В. Д., Завгородній А. Г., Височан О. С. ; 3-є вид., переробл. і доп.. К. : Знання, 2017. 439 с.
28. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 4. С. 166-169.
29. Артюх О.В. Проблемні питання та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємстві. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5019/1/Проблемні_питання_та_напрями_вдосконалення_обліку_виробничих_запасів_на_підприємстві.pdf.
30. Басенко О. В. Організація аналізу і управління запасами. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-методичної конференції, 16-17 травня 2002 р. [Трансформація курсу «Економічний аналіз діяльності підприємства»]* / відп. за вип. Л. М. Кіндрацька. К.: КНЕУ, 2002. С. 12-15.

31. Безруких П. С. Надходження запасів: податковий та бухгалтерський облік. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2017. № 2. С.14-46.

32. Беляєв Ю. Я. Проблеми бухгалтерського обліку виробничих запасів, товарів та пропозиції щодо їх вирішення. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 3. С.40-57.

33. Бені Т.Г. Вплив умов забезпечення та споживання матеріалів на вибір системи постачання металургійного підприємства . *Держава та регіони*, 2015. №2. С.9-13.

34. Бержанір І.А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах України. *Економічний простір*. 2016. №107. С. 63-65.

35. Бірюк О.Г. Формування облікової політики щодо виробничих запасів. *Облік і фінанси АПК*, 2014. №2. С.136-139.

36. Гаджинський А. М. Оптимізація виробничих запасів як один із напрямів управління витратами. *Економіка підприємства*. 2012. № 2. С.39-42.

37. Горбунова А.В. Логістичний підхід як інструмент фінансування товарно-матеріальних запасів промислових підприємств. *Держава та регіони*, 2015. №6. С.136-39.

38. Гуренко Т. Економічна сутність та оцінка запасів. *Бухгалтерія в сільському господарстві*, 2014. №2. С.22-25.

39. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ від 30.11.99 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text6682>

40. Любезна І. Організація обліку матеріальних запасів на підприємствах целюлозно-паперової промисловості з урахуванням технологічних та міжнародних вимог. *Журнал європейської економіки*, 2010. Т.9. №3. С.376-384

41. Лях С. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах. *Молоді науковці-аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень : тези доповідей науково-практичної*

конференції молодих вчених і студентів 25.02-28.02.2020 р.: В 2 т. Том 1. Дніпро : Друкарня «Стандарт» (ПП Бойко В.В.), 2020. – С. 9-11

42. Лях С. Основні завдання обліку виробничих запасів в сільськогосподарських кооперативах. *Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. Том 1.* Дніпро : Видавничо-поліграфічний центр «Гарант СВ», 2020. С. 36-37.

43. Лях С.С. Удосконалення контролю виробничих запасів в сільськогосподарському кооперативі. Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька. Дніпро: Пороги, 2020. С. 139-150.

44. Лях С. Класифікація запасів для цілей бухгалтерського обліку. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 14-15 травня 2020 р.* Дніпро: ННІЕ, 2020. С. 40-42.

45. Мельник О.Г. Методи формування, поповнення та використання виробничих запасів. *Економіка та держава*, 2013. №10. С.29-33.

46. Мельянюкова Л.В. Особливості первинного обліку надходження та руху виробничих запасів. *Бухгалтерія в сільському господарстві*, 2016. №14. С.13-18.

47. Мельянюкова Л.В. Особливості синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів та МШП. *Бухгалтерія в сільському господарстві*, 2013. №15 – 16. С.2-6.

48. Мельянюкова Л.В. Порядок проведення інвентаризації виробничих запасів та відображення її результатів в обліку. *Бухгалтерія в сільському господарстві*, 2014. №23-24. С.47-48.

49. Михалевич С. Класифікація виробничих запасів для ефективною 84 організації обліку (на прикладі швейних підприємств). *Бухгалтерський облік і аудит*, 2015. №4. С.36-40.

50. Мурашко О.В. Облік використання матеріальних запасів на виробництві в умовах впровадження ЕОМ. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portalSoc_Gum/Menedzhment/2008_10murash.htm.

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства Фінансів України за станом на 20.10.1999 р. № 246. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

52. Світлична В.Ю. Актуальні проблеми організації ведення обліку виробничих запасів підприємствами України URL: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/716

53. Сук Л. Облік і контроль запасів. *Бухгалтерія в сільському господарстві*, 2013. №2. С.17-22.

54. Сьомченко В.В. Роль внутрішньогосподарського контролю використання виробничих запасів на підприємстві. *Держава та регіони*, 2013. №3. С.130-32.

55. Тичук З.Д. Практика застосування проведення процедур закупівель виробничих запасів за державні кошти. *Агроінком*, 2013. №1. С.77-80.